

SZAKIGAZGATÁSI ISMERETEK

**TANANYAG A KORMÁNYABLAK ÜGYINTÉZŐ KÉPZÉS
4. EGYEDI ÜGYEK ÉS ÉLETHELYZETEK C. MODULJÁHOZ**

Belügyi igazgatás

Budapest, 2014

SZERZŐK

Katasztrófa- és polgárvédelmi igazgatás: Prof. Dr. Bukovics István

Idegenrendészet: Kovács Éva Margit

Közlekedésrendészeti hatósági feladatok: Major Róbert

LEKTOR

Dr. Rothermel Erika

Tartalomjegyzék

1. Állampolgársági ügyek igazgatása.....	7
1.1 Állampolgársági ügyek.....	7
1.1.1 Védett társadalmi értékek: az állampolgársággal összefüggő hatósági eljárások szerepe és célja.....	7
1.1.2 A területet érintő leglényegesebb szabályok	8
1.1.3 A hatósági feladatokat ellátó hazai szervezetrendszer és feladataik	9
1.1.4 Élethelyzet	14
1.1.5 Emlékeztetőül pontokban	16
2 A nemzetközi migránsokkal összefüggő hatósági feladatok	18
2.1 Idegenrendészet	18
2.1.1 Védett társadalmi értékek: A külföldiek beutazásával és tartózkodásával összefüggő hatósági feladatok szerepe és célja	19
2.1.2 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról (Szmtv.)	20
2.1.3 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról (Harmtv.)	23
2.1.4 A hatósági feladatokat ellátó hazai szervezetrendszer és feladataik	29
2.1.5 Élethelyzet	33
2.1.6 Emlékeztetőül pontokban	34
2.2 Menekültügy.....	35
2.2.1 Védett társadalmi értékek: Menekültügyi igazgatás összefüggő hatósági feladatok szerepe és célja	35
2.2.2 A területet érintő leglényegesebb szabályok	35
2.2.3 A hatósági feladatokat ellátó hazai szervezetrendszer és feladataik	36
2.2.4 Élethelyzet	42
2.2.5 Emlékeztetőül pontokban	44
3 A katasztrófavédelem és katasztrófavédelmi igazgatás	46
3.1 A katasztrófavédelmi igazgatás társadalmi jelentősége	46
3.2 Az ágazatra vonatkozó leglényegesebb szabályok	46
3.2.1 A katasztrófa fogalma	46
3.2.2 A katasztrófák csoportosítása.....	47
3.2.3 Katasztrófavédelmi feladatok	48
3.3 Jogszabályi alapok	49

3.4	A katasztrófavédelem hazai szervezetrendszere és feladataik	49
3.4.1	Központi szint	50
4	A Katasztrófavédelem területei	52
4.1	Polgári védelmi igazgatás	52
4.1.1	A polgári védelmi igazgatással összefüggő legfontosabb feladatok	52
4.2	Tűzvédelmi igazgatás	53
4.2.1	Társadalmi jelentősége: A tűz elleni védekezés fogalma, helye a közigazgatásban	53
5	Közlekedéshatósági feladatok	57
5.1	Közlekedésrendészet	57
5.1.1	Védett társadalmi érdek: a közlekedésrendészet társadalmi jelentősége	57
5.1.2	Az ágazatra vonatkozó leglényegesebb szabályok	58
5.1.3	Az egyes ügytípusokra vonatkozó szabályok	58
5.1.4	Közlekedésrendészeti hatósági feladatokat ellátó hazai szervezetrendszer	59
5.2	A kormányablakok hatáskörét érintő közúti közlekedési hatósági feladatok ..	61
5.2.1	Közúti közlekedési feladatok	61
5.2.2	Hatósági ellenőrzési feladatok	65
5.3	A Nemzeti Közlekedési Hatóság egyéb hatósági ellenőrzési tevékenysége	66
5.3.2	Élethelyzet	68

1. Állampolgársági ügyek igazgatása

Az állampolgárság az állampolgár és az állam között fennálló kapcsolatként írható le, ahol a kapcsolatot létrehozó tény eltérő lehet. Az összetartozás alapja lehet jogi kapcsolatot, történelmi, vagy biológiai kötelék. Napjainkban, az állampolgárság belső jogi szabályozásának általánossá válásával, az állampolgárság az államok jogszabályaiban lefektetett módon keletkezhet. Emiatt az állampolgárságot elsődlegesen jogi kapcsolatnak tekintjük. Az állampolgárság – az adott állam szabályozásától függően – különböző módon keletkezhet. Megkülönböztetünk

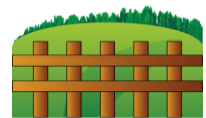
- **születéssel történő állampolgárság-szerzést**, ahol az állampolgárság alapja általában a szülők egyikének vagy mindegyikének állampolgársága vagy az egyénnek az állam területén való születése.
- **Honosítást, illetve visszahonosítást.** A honosítás során az a nem magyar állampolgár - vagyis külföldi vagy hontalan – személy szerezhethet magyar állampolgárságot, aki még korábban ezzel nem rendelkezett. Ezzel szemben a visszahonosítást csak volt magyar állampolgár kérheti. A törvényi feltételek teljesítése önmagában még nem eredményezi automatikusan az állampolgárság megszerzését. A kérelmet elfogadó vagy elutasító döntéshozónak (köztársasági elnök) mérlegelési jogköre van a döntés meghozatalánál. Az állam érdekeinek szem előtt tartásával határoz az állampolgárság megadásáról vagy a kérelem elutasításáról.

Az állampolgár államának hatalma alatt áll. Az állampolgár alárendelt azoknak a jogi normáknak, amelyet az államhatalmi szervek alkotnak, alkalmaznak. Azaz, az arra jogosult állami szervek jogokat teremtenek, ismernek el, valamint kötelezettségek teljesítését írják elő polgáraik számára.

1.1 Állampolgársági ügyek

1.1.1 Védett társadalmi értékek: az állampolgársággal összefüggő hatósági eljárások szerepe és célja

Az eljáró hatóságok feladata **az állampolgárság keletkezéséről, megszerzéséről és megszűnéséről szóló döntések szakmai, jogszabályi feltételeknek megfelelő előkészítése** a magyar állampolgársági jog alapján. Annak megítélése, hogy mely személy rendelkezik

magyar állampolgársággal vagy ki jogosult annak megszerzésére lényeges kérdés, ugyanis **az állampolgár részt vesz az állam életében**. Dönt az állami vezetők személyéről, népszavazáson keresztül véleményt nyilvánít az állami berendezkedést és a társadalmat érintő egyes kérdésekről, igénybe veszi az állam által nyújtott egyes szolgáltatásokat, jóléti és szociális ellátásokat, adót fizet stb. Az állampolgár az adott állam hatalma alatt áll: birtokolja azon jogokat, melyeket az állam természetes személy számára elismerhe-

tőnek fogad el és teljesíti azokat a kötelezettségeket, melyek az adott állam szabályai alapján az állampolgárságból fakadnak. Tehát az állampolgárság lényeges eleme az **állam és az egyén közötti releváns kapcsolat** – amely alapulhat nemzeti hovatartozáson, az ország területén való huzamos tartózkodáson, családi kapcsolaton stb. -, **amelynek meglétét a jogszabályok alapján a hatóság vizsgálja**. Az állam és a természetes személy között fennálló kapcsolat mellett szükséges annak vizsgálata az állampolgárság (vissza)szerezésénél, hogy a kérelmező természetes személy nem jelent-e veszélyt az ország közrendjére és közbiztonságára, nem jelent-e nemzetbiztonsági kockázatot az állam számára. Ennek megítélése szintén a hatóságok feladata.

1.1.2 A területet érintő leglényegesebb szabályok

Magyarországon a vérségi elv alapján történik az állampolgárság megszerzése, azaz, ahogy az Alaptörvény is rendelkezik *„születésével a magyar állampolgár gyermeke magyar állampolgár. Sarkalatos törvény a magyar állampolgárság keletkezésének vagy megszerzésének más eseteit is meghatározhatja.”* Senkit nem lehet születéssel keletkezett vagy jogszerűen szerzett magyar állampolgárságától megfosztani.

A magyar állampolgárság fogalmát részletesebben az Alaptörvény felhatalmazása alapján¹ a magyar állampolgársági törvény (Áptv.)² az állampolgárrá válás módjának felsorolásával határozza meg, mely szerint **magyar állampolgár** az, aki az Alaptörvény hatálybalépésekor magyar állampolgár, továbbá az, aki az Alaptörvény vagy e törvény erejénél fogva magyar állampolgárrá válik, vagy e törvény alapján magyar állampolgárságot szerz, amíg állampolgársága nem szűnik meg. A magyar állampolgárok között az állampolgárság keletkezésének, illetve megszerzésének jogcíme alapján nem lehet különbséget tenni.

Azt a magyar állampolgárt, aki egyidejűleg más államnak is állampolgára a magyar jog alkalmazása szempontjából magyar állampolgárnak kell tekinteni (kettős állampolgárság). Az állampolgárság megváltoztatásához fűződő jogot nem lehet önkényesen korlátozni.

Az állampolgárság meg/visszaszerzésének, az állampolgárságról való lemondásnak részletes szabályait az **Áptv.** tartalmazza. Általánosságban **az állampolgárság megszerzésének (honosítás) feltételeként** a jogszabály az állam területén meghatározott időtartamú állandó tartózkodási hellyel (lakóhellyel) való rendelkezést, olykor az alkotmányos alapismeretekben való jártasságot igazoló vizsga letételét, az állam hivatalos nyelvének ismeretét, esetenként a gyermek, házastárs állampolgárságát, tehát a területi, személyes kötődés igazolását írja elő. Itt is megjelenik a közérdek védelme, amikor szükséges

¹ Magyarország Alaptörvénye G) cikk

² A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. Törvény (Áptv.) 2. § (1)

feltételként írja elő az Áptv. a büntetlen előéletet és ,hogy ne jelentsen veszélyt a honosítás Magyarország köz- és nemzetbiztonságára.

1.1.3 A hatósági feladatokat ellátó hazai szervezetrendszer és feladataik

A honosítási és visszahonosítási kérelmek tekintetében a **köztársasági elnök** rendelkezik döntési jogkörrel, viszont ezt a jogkörét az **illetékes miniszter** javaslatának figyelembevételével gyakorolja. Más – a kisebb súlyú – állampolgársági ügyekben (pl. névmódosítási eljárás) – az illetékes miniszter (belügyminiszter, illetve a közigazgatási és igazságügyi miniszter) rendelkezik döntési jogkörrel. Mindkét esetben az egyes állampolgársági kérelmek elbírálásához szükséges a kérelem előzetes hatósági véleményezése, a szükséges törvényi feltételek fennállásának vizsgálata, a döntések meghozatalához szükséges szakmai előterjesztések (vagy azok tervezetének) elkészítése. Az ezzel kapcsolatos feladatokat, illetve az állampolgársági igazgatással összefüggő egyéb nyilvántartási, adatszolgáltatási feladatokat a **Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) szervezeti egységei** végzik.

1.1.3.1 Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal- Egyszerűsített honosítási igazgatóság

A közigazgatási és igazságügyi miniszter szakmai irányítása alatt álló önálló szervezeti egység. Előkészíti a magyar állampolgárságról szóló jogszabályokban szabályozott, a közigazgatási és igazságügyi miniszter hatáskörébe tartozó előterjesztések tervezetét, továbbá ellátja az ezen ügyekhez kapcsolódó hazai anyakönyvezési, az anyakönyvekről, a házasságkötésről és a névviselésről szóló jogszabályokban megállapított feladatokat. Az igazgatóság tevékenységét az Egyszerűsített Honosítási Ügyek Osztályán, a Honosítottak Hazai Anyakönyvi Osztályán és az Ügyviteli Osztályon keresztül látja el.

Az igazgatóságon belül működő egyes osztályok feladatait részletesen lásd a tankönyvhöz kapcsolódó e-learning tananyagban.

1.1.3.2 Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal - Állampolgársági Igazgatóság

Az Állampolgársági Igazgatóság a főigazgató irányítása alatt álló önálló szervezeti egység. Ellátja - egyszerűsített honosítás és a visszahonosítás kivételével³ a magyar állampolgárságról szóló jogszabályokban - a hatáskörébe utalt feladatokat és előkészíti a be-

³ Az Áptv. 4. § (3) bekezdésében és 5. §-ában foglalta esetek.

ügyminiszter hatáskörébe tartozó állampolgársági döntéseket, valamint ellátja a hazai anyakönyvezéssel kapcsolatos feladatokat.

Az igazgatóság tevékenységét a **Honosítási és Hazai Anyakönyvi Osztályon** és az **Állampolgárság Megállapítási Osztályon** keresztül látja el.

Az igazgatóságon belül működő egyes osztályok feladatait részletesen lásd a tankönyvhöz kapcsolódó e-learning tananyagban.

1.1.3.3 Területi szint

A BÁH területi szervezeti egységeiként működnek a regionális igazgatóságok, melyek bizonyos feladatokat ellátnak az állampolgársági ügyek tekintetében is. A regionális igazgatóság az állampolgársággal összefüggő hatósági feladatait az Állampolgársági Igazgatóság és az Egyszerűsített Honosítási Igazgatóság szakmai felügyelete mellett látja el. Ennek keretében:

- átveszi az Ápt. hatálya alá tartozó kérelmeket – kivéve egyszerűsített honosítás és visszahonosítás - és továbbítja azokat a BÁH Állampolgársági Igazgatóságára.;
- anyakönyvezi az egyszerűsített eljárásban honosított és visszahonosított személyek külföldön történt anyakönyvi eseményeit.

1.1.3.4 A kormányablakok hatáskörét érintő hatósági feladatok

A Kormányablakok az állampolgársági igazgatási ügyek széles csoportjával kapcsolatosan látnak el feladatokat. Ezen ügyek tekintetében **tájékoztatási és továbbítási kötelezettségei** vannak a kormányablak ügyintézőjének. Azaz, az ügyfél előterjesztheti az eljárás megindítása iránti kérelmét, viszont a kérelem elbírálását a szakigazgatási szerv végzi (a BÁH illetékes szervezeti egysége) a kérelem és a hozzá tartozó csatolt dokumentumok továbbítása után. A következőekben azokat az ügytípusokat mutatjuk be, amelyekkel kapcsolatos az ügyfél tájékoztatásért fordulhat a Kormányablakhoz és az ügyre vonatkozó kérelmét előterjesztheti ott.

1.1.3.5 Állampolgárság megszerzése iránti nyilatkozat⁴

A köztársasági elnökhöz címzett írásbeli nyilatkozatával - a nyilatkozattétel napjától - megszerzi a magyar állampolgárságot az a személy:

- Akit a külföldön tartózkodó egyes személyeknek magyar állampolgárságuktól való megfosztásáról szóló 1947. évi X. törvény és az 1948. évi XXVI. törvény, a magyar állampolgárságról szóló 1948. évi LX. törvény, illetve az állampolgárságról

⁴ Áptv. 5/A. §

szóló 1957. évi V. **törvény alapján a magyar állampolgárságától megfosztottak**, továbbá az, aki a 7970/1946. ME rendelet, a 10.515/1947. Korm. rendelet, a 12.200/1947. **Korm. rendelet alapján veszítette el magyar állampolgárságát**, valamint az, akinek **magyar állampolgársága** 1947. szeptember 15. és 1990. május 2. napja között **elbocsátással szűnt meg**;

- Aki **Magyarország területén született és születésével nem szerezte meg szülei külföldi állampolgárságát a szülők állampolgárságára irányadó külföldi jog alapján**, feltéve, hogy a születése napján szülei magyarországi lakóhellyel rendelkeztek és a nyilatkozat megtételét közvetlenül megelőzően legalább öt éve Magyarország területén lakik. Ebben az esetben a nyilatkozatot az érintett a tizenkilencedik életévének betöltéséig teheti meg.
- Aki magyar állampolgár anyától és külföldi állampolgár apától **1957. október 1. előtt született, és születésével nem vált magyar állampolgárrá**.

A nyilatkozat elfogadása esetén az állampolgársági ügyekben eljáró szerv bizonyítványban igazolja az állampolgárság megszerzését. Az állampolgársági ügyekben eljáró szerv határozatban állapítja meg, ha a nyilatkozat elfogadásának feltételei hiányoznak. A határozat felülvizsgálata a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól kérhető.

1.1.3.6 Állampolgárságról való lemondó nyilatkozat⁵

A magyar állampolgár - a köztársasági elnökhöz címzett nyilatkozatában - lemondhat a magyar állampolgárságáról, ha

- külföldi állampolgársággal is rendelkezik vagy annak megszerzését valószínűsíteni tudja, és
- a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásban nem szerepel, vagy Magyarország területét külföldön történő letelepedés szándékával elhagyta vagy külföldön élő magyar állampolgárként nincs bejelentett, érvényes tartózkodási helye Magyarországon.

1.1.3.7 Magyar állampolgárság visszaállítása iránti kérelem

A lemondás elfogadásától számított három éven belül kérheti a köztársasági elnöktől magyar állampolgárságának visszaállítását az, aki nem szerzett külföldi állampolgárságot.⁶

⁵ Áptv. 8. §

⁶ Áptv. 8. § (4)

1.1.3.8 Állampolgársági bizonyítvány kiállítása iránti kérelem⁷

Az állampolgársági ügyekben eljáró szerv az érintett kérelmére állampolgársági bizonyítványban **igazolja a magyar állampolgárság fennállását, megszűnését, illetve azt, hogy a bizonyítványban megjelölt személy nem magyar állampolgár.**

Az állampolgársági bizonyítvány **a kiállításától számított 3 évig érvényes.**

Az állampolgársági bizonyítvány, továbbá az állampolgársági bizonyítvány kiadása iránti kérelmet elutasító határozat felülvizsgálata a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól kérhető.

Az állampolgársági bizonyítvány kiadására irányuló eljárásban újrafelvételi kérelem nem nyújtható be.

1.1.3.9 Honosítási kérelem

A magyarországi szabályok szerint⁸ az a nem magyar állampolgár, honosítható, aki honosítását az illetékes hatóságnál kérelmével kezdeményezi és a kérelem előterjesztését megelőző **8 éven át folyamatosan Magyarországon lakott.** Ezen kívül a jogszabály egyéb, az ország biztonsága, az ellátó rendszerek fenntarthatósága és a társadalom integritása szempontjából fontos egyéb feltételeket is támaszt. Ezek szerint az a nem magyar állampolgár, honosítható, aki

- magyar jog szerint büntetlen előéletű és a kérelem elbírálásakor ellene magyar bíróság előtt büntetőeljárás nincs folyamatban;
- megélhetése és lakhatása Magyarországon biztosított;
- honosítása Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sérti;
- igazolja, hogy alkotmányos alapismeretekből magyar nyelven eredményes vizsgát tett, vagy ez alól a törvény alapján mentesül.

Bizonyos esetekben az jogszabály ennél kedvezőbb feltételeket is megállapíthat bizonyos személyi körök tekintetében a honosítás feltételeként. Ezt **kedvezményes honosításnak** nevezzük melynek esetei:

- 3 éves folyamatos Magyarországon lakás
- Magyarországi származás igazolása esetén (Egyszerűsített honosítás)
- Magyar állampolgár házastárs esetén
- Egyéb kedvezmény biztosító körülmények 5 éves magyarországi lakhely esetén
- Speciális személyi körre vonatkozó kedvezmények

Eljárással összefüggő szabályok⁹

⁷ Áptv. 11. §

⁸ Áptv. 4. §

⁹ Áptv. 6. §

A magyar állampolgárság honosítással, illetve visszahonosítással történő megszerzésére irányuló kérelemről - a miniszter előterjesztése alapján - a **köztársasági elnök dönt**.

A magyar állampolgárság megszerzéséről a köztársasági elnök honosítási, illetve visszahonosítási okiratot **(honosítási okirat) ad ki**.

A honosított, illetőleg a visszahonosított (együtt: honosított) személy választása szerint **állampolgársági esküt vagy fogadalmat tesz**. Az esküt vagy a fogadalmat a honosított a lakóhelye szerint **illetékes polgármester** előtt, illetve meghatározott személyi kör esetén választása szerint a polgármester vagy a magyar külképviselet vezetője előtt teszi le.

Ha az állampolgársági eskü vagy fogadalom letételére a felhívás kézbesítésétől számított egy éven belül, a kérelmező hibájából nem kerül sor, a honosítási, visszahonosítási határozat hatályát veszti.

1.1.3.10 Visszahonosítási kérelem

Kérelmére visszahonosítható az a személy, akinek magyar állampolgársága megszűnt, és magyar nyelvtudását igazolja, feltéve, ha kérelmezőnél fennállnak a büntetlen előélettel kapcsolatos feltételek és a visszahonosítása nem sérti Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát.

1.1.3.11 Név módosítás iránti kérelem

A honosítást kérő külföldi egyidejűleg –a névmódosítási eljárásban - kérheti

- hogy saját vagy felmenője egykori magyar születési családi nevét viselhesse;
- többtagú születési családi nevéből egy vagy több tag, valamint születési és házassági nevéből a nemre utaló végződés vagy névelem elhagyását;
- utónevének magyar megfelelőjét;
- házastársa vagy annak felmenője, illetve - özvegy, elvált családi állapot esetén - volt házastársa vagy annak felmenője egykori magyar születési családi nevének viselését.

A honosítást kérő külföldi a névmódosítás során kérheti elhalt anyja nevének magyar nyelven való feltüntetését, ha az anya nevét hivatalos okiratban magyar nyelven korábban feltüntették.

A névmódosítási kérelmet - ha kormányrendelet eltérően nem rendelkezik - okirattal vagy szakvéleménnyel kell alátámasztani.

A névmódosítást a miniszter vagy az állampolgársági ügyekben eljáró szerv engedélyezi. A névmódosítást anyakönyvezni kell.

1.1.3.12 Hazai anyakönyvezéssel kapcsolatos feladatok

A hazai anyakönyvezés a magyar állampolgárok külföldön történt születésének, házasságkötésének és halálesetének anyakönyvezése, illetve az anyakönyvezett adatok válto-

zásának bejegyzése. A **Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal** a hazai anyakönyvezésre kijelölt hatóság. Az ebbe a körbe tartozó feladatok közül az alábbi ügyek megindítása kezdeményezhető a kormányablakoknál:

1. **Honosított, visszahonosított személyek külföldön történt anyakönyvi eseményeinek anyakönyvezése iránti kérelem**
2. **A Magyarországon lakó hontalan személyek külföldön történt anyakönyvi eseményeinek anyakönyvezése iránti kérelem**
3. **Magyar állampolgár által örökbe fogadott nem magyar állampolgár külföldön történt születésének anyakönyvezése iránti kérelem**
4. **Külföldön született nem magyar állampolgár halálesetének anyakönyvezése iránti kérelem**
5. **Magyar állampolgár halálesetének anyakönyvezése iránti kérelem, akinek a halála tényét a bíróság állapította meg, és a haláleset helye külföldön van**

1.1.4 Élethelyzet

1.1.4.1 Eset leírása

John Kisteleki amerikai állampolgár 2011 októberében letelepedés szándékával utazik be Magyarországra. Egyik Magyarországon élő ismerősétől megtudja, hogy amennyiben igazolni tudja, hogy felmenője magyar állampolgár volt, egyszerűsített eljárás keretében szerezhethet magyar állampolgárságot. 2012 novemberében Kisteleki felkeresi a lakóhelyéhez közeli Kormányablakot, hogy ott kapjon felvilágosítást az eljárásra vonatkozólag. Ott az ügyintézőnek magyar nyelven előadja, hogy ő az Amerikai Egyesült Államok területén született, de nagyapja, aki '40-es években emigrált az USA-ba, magyar állampolgár volt, ezért szeretné kezdeményezni a honosítási eljárást. A honosítási eljárás megindításával Kisteleki kérelmezni szeretné, hogy keresztnévét a John magyar megfelelőjére, Jánosra változtathassa.

1.1.4.2 Kérdések az esettel kapcsolatban

Milyen dokumentumok szükségesek az eljárás megindításához?
John Kisteleki nem rendelkezik nyelvvizsga bizonyítvánnyal a magyar nyelvtudásáról. Hogyan történik ebben az esetben a magyar nyelvtudás igazolása?
Ki fogja elbírálni a kérelmet és meghozni a döntést?
A kérelem pozitív elbírálását követően, milyen további cselekmények szükségesek az állampolgárság megszerzéséhez?
Van -e lehetősége a névváltoztatás kérelmezésére a honosítási eljárás lezárása előtt?
Milyen szabályok vonatkoznak a névváltoztatás kérelmezésére ebben az esetben?

1.1.4.3 Eset megoldása

Az Áptv. végrehajtási rendeletében¹⁰ foglaltak szerint az **állampolgársági kérelem** mellett a kérelmezőnek be kell nyújtani:

- **a születési anyakönyvi kivonatát és a családi állapotát igazoló okiratokat** (pl. házassági anyakönyvi kivonat, válást igazoló okirat),
- **a magyar származást igazoló dokumentumokat** (pl. a felmenők születési anyakönyvi kivonatai, de lehet plébánosi/lelkipásztor igazolás vagy régi magyar okirat, például illetőségi bizonyítvány, iskolai bizonyítvány, katonakönyv, stb.). A magyar származás igazolásánál fontos, hogy a családi kapcsolat, azaz a leszármazás végig követhető legyen.
- csatolni kell egy **magyar nyelven, saját kézzel írt önéletrajzot és két darab igazolványképet** (külföldön élőknek egyet).
- Mivel a kérelmező magyarországi lakóhellyel rendelkező nagykorú személy, ezért mellékelnie kell **a személyazonosító igazolvány kiadásához szükséges, külön jogszabályban meghatározott adatlapot.**

A kérelmező köteles nyilatkozni arról, hogy **büntetlen előéletű és nem folyik ellene büntető eljárás.** (A külföldön élő kérelmezőnek az eljáró szerv felhívására csatolnia kell a külföldi lakóhelye szerint illetékes hatóság büntetlenséget tanúsító igazolását.)

Az **idegen nyelvű okiratokat** nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése vagy viszonyosági gyakorlat hiányában **hiteles magyar nyelvű fordítással és diplomáciai felülhitelesítéssel ellátva** kell az állampolgársági kérelemhez csatolni.

A kérelmező **magyar nyelvtudását** a kérelmet átvevő szerv ellenőrzi (Kormányablak ügyintézője) ellenőrzi, például a kérelem benyújtásakor kérdéseket tesz fel az ügyfélnek, hogy meggyőződjön a magyar nyelvtudásáról.

A közigazgatási és igazságügyi miniszter előterjesztése alapján a kérelemről a köztársasági elnök dönt. A miniszter az előterjesztést a kérelemnek **a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalhoz** történő beérkezésétől számított **3 hónapon** belül nyújtja be a köztársasági elnöknek. **(Ebbe az időtartamba azonban nem számít bele a hiánypótlásra felhívástól annak teljesítéséig terjedő idő, az eljárás felfüggesztésének időtartama, a közbiztonsági és nemzetbiztonsági véleményezés időtartama.)**

A kérelem jóváhagyása esetén a honosított személy választása szerint **állampolgársági esküt vagy fogadalmat tesz.** Az esküt vagy a fogadalmat a honosított vagy magyarországi polgármester előtt, vagy a magyar külképviselet vezetője előtt teszi le. **A honosí-**

¹⁰ 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról 3.§

tott a magyar állampolgárságot az eskü vagy fogadalom letételének napján szerzi meg.

A honosítást kérő külföldi egyidejűleg –**a névmódosítási eljárásban**¹¹ – kérheti, hogy utónevének magyar megfelelőjére változtathassa. A névmódosítási kérelmet (az Áptv. végrehajtási rendeletének mellékletben meghatározott nyomtatványon kell előterjeszteni) okirattal vagy szakvéleménnyel kell alátámasztani. A külföldön anyakönyvezett utónév magyar megfelelőjeként csak a Magyar Tudományos Akadémia által elismert utónévkönyvben, vagy a Nemzeti és etnikai kisebbségek utónév könyvében megjelölt utónév fogadható el. A névmódosítási kérelmet mind a kérelmezőnek, mind a kérelmet átvevő személynek alá kell írnia.

A névmódosítást a miniszter vagy az állampolgársági ügyekben eljáró szerv engedélyezi. Ha a miniszter vagy az állampolgársági ügyekben eljáró szerv a névmódosítást engedélyezi, akkor döntése az állampolgársági eskü- vagy fogadalomtétel napján lép hatályba. A névmódosítást anyakönyvezni kell.

1.1.5 Emlékeztetőül pontokban

- (1) **A magyar állampolgárság keletkezését tekintve** megkülönböztetünk születéssel történő állampolgárság-szerzést (vérségi elv alapján) és honosítással, illetve visszahonosítással történő állampolgárság-szerzést.
- (2) Az állampolgárság meg/visszaszerzésének, az állampolgárságról való lemondásnak részletes szabályait az **Áptv.** tartalmazza.
- (3) A magyar állampolgárság honosítással, illetőleg visszahonosítással történő megszerzésére irányuló kérelemről - a miniszter előterjesztése alapján - a köztársasági elnök dönt.
- (4) Az állampolgársági ügyekkel kapcsolatos igazgatási feladatok elvégzése, illetve a szakmai előterjesztések (a miniszteri előterjesztések tervezetének) elkészítése a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal feladatai közé tartozik.
- (5) Az ügyfél az **állampolgársági kérelmét előterjesztheti** a magyarországi anyakönyvvezetőknél, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal regionális igazgatóságainál, külföldön, a magyar külképviseleteken a magyar konzuli tisztviselőknél, illetve a Kormányablakoknál.
- (6) A Kormányablakok az alábbi állampolgársági ügyekben nyújtanak tájékoztatást és továbbítják a kérelmet a döntéshozó szervnek:
 - Állampolgárság megszerzése iránti nyilatkozat

¹¹ Áptv. 20/A. § és a 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról 13/A.§

- Állampolgárságról való lemondó nyilatkozat
- Magyar állampolgárság visszaállítása iránti kérelem
- Állampolgársági bizonyítvány kiállítása iránti kérelem
- Honosítási kérelem
- Névmódosítás iránti kérelem
- Anyakönyvezéssel összefüggő egyes kérelmek

(7) Fő szabály szerint az a nem magyar állampolgár honosítható, aki honosítását az illetékes hatóságnál kérelemével kezdeményezi és a kérelem előterjesztését megelőző **8 éven át folyamatosan Magyarországon lakott**. E mellett a jogszabály bizonyos feltételek fennállása esetén kedvezőbb feltételeket is megállapíthat bizonyos személyi körök tekintetében a honosítás feltételeként.

2 A nemzetközi migránsokkal összefüggő hatósági feladatok

A globalizáció kiteljesedésével a nemzetközi migrációs folyamatok egyre intenzívebbé, növekvő mértékű váltak. Ezt a folyamatot erősíti a technika fejlődése, melynek köszönhetően – például tömeges légi járatok indítása, autópályák kiépülése, fejlett vasúthálózatok – egyszerűbbé és olcsóbbá vált akár a kontinensek közötti nagy távolságok átívelése. A határokon átívelő népmozgás – nemzetközi migráció – egyrészt számos területen pozitív hatást generálhat, lehetőséget jelenthet például az országok, régiók demográfiai, gazdasági, munkaerő-piaci problémáinak megoldására, fellendíti az idegenforgalmat, hozzájárul a kulturális- etnikai - vallási sokszínűség kialakulásához vagy éppen lehetővé teszi más országban élő nemzetiségek nemzeti identitásának, nyelvének megőrzését, ápolását. Másrészt viszont a nemzetközi migráció kockázatot jelenthet egy adott ország, vagy az ország lakosságának érdekeire. A lehetséges közvetlen veszélyek között megjelenik az ország köz- és nemzetbiztonságának kockázata, közegészségügyi kockázatok, az ország jóléti ellátórendszereinek (egészségügyi, szociális, oktatási, nyugdíj ellátások) túlterhelésének veszélye. További társadalmi – gazdasági hatásai lehetnek a migrációnak, mint például az olcsóbb és/vagy képzettebb munkaerő beáramlása miatt az ott élők munkavállalási esélyei romlanak, újfajta társadalmi konfliktusok jelenhetnek meg, vagy már létező feszültségek felerősödhetnek.

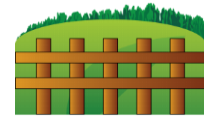
Az állam, és ezen belül az idegenrendészeti hatóságok elsődleges feladata az első csoportba tartozó – közrend és közbiztonságot, nemzetbiztonságot, közegészségügyet veszélyeztető, az ország ellátórendszereit indokolatlanul terhelő – migrációs kockázatok kiszűrése és megakadályozása.

2.1 Idegenrendészet

Az idegenrendészet a külföldiek beutazásával, tartózkodásával, illetve letelepedésével foglalkozó igazgatási és rendészeti terület. Az államok meghatározhatják, hogy milyen feltételek mellett, milyen eljárásban engedélyezik a külföldiek számára a területükre való belépést, az ott tartózkodást, illetve, hogy milyen feltételekkel távolíthatóak el a külföldiek az állam területéről. Ezek együttes rendszerét nevezzük **idegenrendészeti szabályoknak**. Az egyes nemzetközi szervezetek és megállapodások (pl. Európai Unió közös bevándorlási és vízumpolitikája, az ENSZ menekültek védelmére vonatkozó egyezményei és intézményei) szűkítik az államok mozgásterét, meghatározzák a szabályozás irányát a migrációs politikájuk és idegenrendészeti szabályrendszerük kialakításában. Az **idegenrendészeti szabályok érvényesítése hatósági eljárásokon keresztül** (pl. vízum kiadása, tartózkodásra jogosító engedély kiadása), illetve **rendészeti tevékenység útján** (pl. határőrizet, határrendészeti feladatok, az ország elhagyására kötelezés hatósági kísérettel, azaz kitoloncolás) történik. A kormányablakokban az ügyintéző kizárólag a

külföldiekkel kapcsolatos hatósági feladatokkal találkozunk, ezért a következőekben kizárólag ennek a területnek a bemutatására koncentrálnunk.

2.1.1 Védett társadalmi értékek: A külföldiek beutazásával és tartózkodásával összefüggő hatósági feladatok szerepe és célja

Az idegenrendészet elsődleges célja – az Európai Unió elveivel és céljaival összhangban, az alapvető emberi jogokra tekintettel –, hogy **megelőzze és megakadályozza** az olyan külföldiek beutazását és az ország területén való tartózkodását, akik az ország **köz- és nemzetbiztonságára, közegészségügyére veszélyt jelenthetnek, jogtalanul terhelnék az állam szociális és egészségügyi ellátórendszerét**, illetve elhárítsa, megszüntesse az ilyen veszélyeket. Ezen célok megvalósítását szolgálja a külföldiek beutazásának és tartózkodásának részletes feltételeit szabályozó jogszabályrendszer, mely alapján a hatóság engedély kiadásával hozzájárulhat a beutazáshoz és a tartózkodáshoz, ha a külföldi igazolni tudja a jogszabályokban meghatározott feltételeknek való megfelelést, illetve jogtalan tartózkodás esetén az ország elhagyására kötelezhető. **Tehát az idegenrendészet elsődleges célja az állam és az állampolgárok védelme a jogszerű migráció elősegítésén keresztül.**

2.1.1.1 A területet érintő leglényegesebb szabályok

*A beutazás és tartózkodásra vonatkozó hatósági szabályozás és feltételrendszer összetett és nagy terjedelmű joganyag, melynek átfogó ismertetése nem célja a képzésnek. Célunk, hogy a leendő ügyintéző egy általános képet kapjon a szabályozás logikájáról, az idegenrendészetrel kapcsolatos alapfogalmakról olyan mélységig, hogy a külföldiek beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos konkrét ügyet el tudja helyezni a külföldiekkel kapcsolatos hatósági ügytípusok rendszerében. Ezért csak azoknak a konkrét hatósági ügytípusoknak az ismertetésére, eljárásrendjére térünk ki, melyek érintik a kormányablakok hatáskörét. Az Alaptörvény szerint mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén, joga van a szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztásához¹², tehát a törvény értelmében a legálisan Magyarországon tartózkodókat egyenlő jogok illetik meg a szabad mozgás és tartózkodást illetően. Viszont abban már eltérések mutatkoznak, hogy egyes személyi körök milyen feltételekkel utazhatnak be az országba és tartózkodhatnak az ország területén – rövidebb vagy huzamos ideig – legálisan. Alapvetően a külföldiek legális beutazásának és tartózkodásának feltételeit szabályozó joganyag – az Európai Unió közös bevándorlási és vízumpolitikájával összhangban – két fő csoportot különít el egymástól: **(1) a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező szemé-***

¹² Magyarország Alaptörvénye XXVII. Cikk (1) bek.

lyek körét és (2) azon harmadik országbeli állampolgárok körét, akik nem rendelkeznek ezzel a joggal.

A következőekben e két személyi körre vonatkozó alapvető idegenrendészeti szabályokat ismertetjük a vonatkozó jogszabályok alapján.

2.1.2 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról (Szmtv.)

A szabályozás alá tartozó személyek köre (személyi hatály)

A törvény hatálya alá tartoznak **a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek**. Ez az uniós polgárok körénél tágabb személyi kört jelent. Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás értelmében ugyanis az **Európai Gazdasági Térség (EGT)** tagállamainak állampolgárait a szabad mozgás és tartózkodás tekintetében ugyanazok a jogok illetik meg, mint az Európai Unió polgárait.

Az EGT tagállamok:

- Európai Unió tagállamai,
- a korábbi EFTA (Európai Szabadkereskedelmi Társulás) országai, azaz Norvégia, Liechtenstein és Izland,
- illetve külön megállapodás alapján Svájc

A fentiekre tekintettel Magyarország **az alábbi személyek számára biztosítja a szabad mozgás és tartózkodás jogának gyakorlását** a jogszabályi feltételek szerint:

- a magyar állampolgár kivételével az **EGT- állampolgárnak;**
- **az EGT-állampolgárt** kísérő vagy hozzá csatlakozó **családtagjának;**
- **a magyar állampolgár** nem magyar **családtagjának;**
- annak az EGT-állampolgárt vagy a magyar állampolgárt kísérő vagy hozzá csatlakozó személynek, aki **eltartottja**, vagy vele legalább **egy éve egy háztartásban él**, illetve akiről **súlyos egészségügyi okból a személyesen gondoskodik** és a hatóság családtagként való beutazását és tartózkodását engedélyezi.

A szabályozás területei (Tárgyi hatály)

A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásának és tartózkodásának szabályai 3 fő egységre tagolhatóak, attól függően, hogy milyen időtávra kíván Magyarországon tartózkodni a külföldi. Erre figyelemmel eltérő szabályok vonatkoznak **(1) a beutazásra és három hónapot meg nem haladó tartózkodásra, (2) a három hónapot meghaladó tartózkodásra, (3) az állandó tartózkodásra**. Az alábbiakban az ezekre vonatkozó leglényegesebb szabályokat mutatjuk be.

1. A beutazás, valamint a három hónapot meg nem haladó tartózkodás joga¹³

¹³ Szmtv. 3. § - 5. §

Az **EGT-állampolgár** érvényes úti okmánnyal vagy személyazonosító igazolvánnyal jogosult beutazni Magyarország területére.

Az EGT-állampolgárt, illetve a magyar állampolgárt kísérő vagy a hozzá csatlakozó **harmadik országbeli családtag** érvényes úti okmánnyal és érvényes három hónapot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízummal jogosult beutazni Magyarország területére.

2. A három hónapot meghaladó tartózkodás joga¹⁴

Az EGT-állampolgár három hónapot meghaladó legális magyarországi tartózkodása főszabály szerint az alábbi három esetben biztosítható:

a. Kereső tevékenység folytatása céljából;

b. Megfelelő anyagi fedezet igazolása esetén; : Akkor, ha az EGT-állampolgár tartózkodás teljes időtartamára elegendő forrással rendelkezik önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy tartózkodásuk ne jelentsen indokolatlan terhet Magyarország szociális ellátórendszerére, és biztosítási jogviszony keretében jogosult az egészségbiztosítási szolgáltatások igénybevételére, vagy azok fedezetéről maga gondoskodik.

Tanulmányok folytatása céljából: Akkor, ha az EGT-állampolgár tanulmányok - ideértve az akkreditált szakképzést, felnőttképzést - folytatása céljából felvételt nyert a közoktatásról vagy a felsőoktatásról szóló törvény hatálya alá tartozó oktatási intézménybe. **A tartózkodás bejelentése – regisztrációs igazolás/tartózkodási kártya kiállítása**

- Az EGT-állampolgár három hónapot meghaladó tartózkodás esetén - legkésőbb a beutazástól számított 93. napon - köteles a tartózkodását személyes adatainak közlésével bejelenteni. A bejelentéséről szóló igazolást (regisztrációs igazolás) az eljáró hatóság azonnal kiállítja. A regisztrációs igazolás a bejelentkezés tényét és időpontját tanúsítja.
- A harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtag három hónapot meghaladó tartózkodási jogát az eljáró hatóság által kiállított okmány (tartózkodási kártya) tanúsítja, amelynek kiadását legkésőbb a beutazástól vagy a tartózkodási jogot megalapozó tény keletkezésétől számított 93 napon kell kérelmezni.

3. Állandó tartózkodás joga

a. Állandó tartózkodásra fő szabály szerint jogosult:

- az az EGT-állampolgár, aki 5 éven át megszakítás nélkül, jogszerűen Magyarországon területén tartózkodott,
- az a családtag, aki 5 éven át megszakítás nélkül, jogszerűen Magyarország területén tartózkodott,

¹⁴ Szmvtv. 6 §- 15. §

- az a személy, aki az EGT-állampolgárra vagy a magyar állampolgárra tekintettel fennmaradó tartózkodási joggal rendelkezik, és 5 éven át megszakítás nélkül, jogszerűen Magyarország területén tartózkodott, valamint
- az állandó tartózkodásra jogosult szülőnek Magyarország területén született gyermeke.

b. Lehetőség van az állandó tartózkodás jogának kedvezőbb feltételekkel történő megszerzése.

Állandó tartózkodás jogosultságának megszerzésénél a jogszabály kedvezőbb feltételeket biztosít a magyar állampolgárok családtagjainak.

Azok az EGT- állampolgárok is kedvezőbb feltételekkel (az 5 éves idő letelte előtt) válnak jogosulttá az állandó tartózkodás jogára, akik **Magyarország területén keresőtevékenység folytatása céljából tartózkodtak**, ha

- beutazásától számított több mint 3 évig megszakítás nélkül Magyarország területén tartózkodott, és keresőtevékenysége befejezésekor elérte az öregségi nyugdíj jogosultságra megállapított életkort, vagy keresőtevékenységét azért szüntette meg, hogy korengedményes nyugdíjba vonuljon, feltéve, hogy legalább az öregségi vagy korengedményes nyugdíjba vonulást megelőző tizenkét hónapban Magyarországon végzett keresőtevékenységet;
- beutazásától számított több mint 2 éven át megszakítás nélkül keresőtevékenység folytatása céljából tartózkodott Magyarország területén, és keresőtevékenységével balesettel vagy egészségkárosodással összefüggő és gyógykezelést igénylő állapota következtében hagyott fel;
- keresőképtelensége olyan munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következménye, amely alapján ellátásra jogosult; vagy
- 3 évig megszakítás nélkül folytatta keresőtevékenységét Magyarország területén, ezt követően keresőtevékenységet folytat egy másik, EGT- állam területén, de megtartja Magyarország területén lévő lakóhelyét.

Ha az EGT-állampolgár vagy a családtag Magyarország területén tartózkodási jogának gyakorlásával felhagyott, és Magyarország területére három hónapot meghaladó időre visszatér, **az állandó tartózkodási jog megszerzéséhez szükséges időtartam újra-kezdődik.**

Az EGT-állampolgár és a családtag állandó tartózkodási jogát az eljáró hatóság által kiállított okmány (**állandó tartózkodási kártya**) tanúsítja.

Az állandó tartózkodási kártya érvénytelen, ha az állandó tartózkodási jog megszűnt.

2.1.3 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról (Harmtv.)

A szabályozás alá tartozó személyek köre (személyi hatály)

Harmadik országbeli állampolgárnak kell tekinteni az ellenkező bizonyításig azt a személyt, aki **állampolgársága igazolására harmadik ország által kiállított érvényes úti okmányt használ fel**, vagy azt a személyt, aki **nem valószínűsíti**, hogy – a 2007. évi I. törvényben meghatározottak szerint - **a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik.**

A szabályozás területei (Tárgyi hatály)

A harmadik országbeli állampolgárok beutazásának és tartózkodásának szabályai három fő egységre tagolhatóak, attól függően, hogy milyen időtávra kíván Magyarországon tartózkodni a külföldi. Erre figyelemmel eltérő szabályok vonatkoznak **(1) a beutazásra és a hat hónapon belül három hónapot meg nem haladó tartózkodásra, (2) a három hónapot meghaladó tartózkodásra, és (3) a letelepedésre.** Az alábbiakban az ezekre vonatkozó leglényegesebb feltételeket és szabályokat mutatjuk be.

1. Hat hónapon belül három hónapot meg nem haladó tartózkodás feltételei

Hat hónapon belül három hónapot meg nem haladó tartózkodás esetén a harmadik országok állampolgáira vonatkozó beutazási feltételeket a **Schengeni határ-ellenőrzési kódex szabályozza**¹⁵, melynek értelmében a beutazás feltétele, hogy a harmadik országbeli állampolgárok

- érvényes, a határ átlépésére jogosító úti okmánnyal vagy okmányokkal rendelkeznek;
- érvényes vízummal rendelkeznek, amennyiben a külföldi a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső harmadik ország állampolgára, kivéve ha érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkeznek;
- igazolják a tervezett tartózkodás célját és körülményeit, és megfelelő anyagi fedezettel rendelkeznek mind a tervezett tartózkodás időtartamára, mind pedig a származási országba való visszatéréshez vagy egy olyan harmadik országba történő átutazáshoz, ahová őket biztosan beengedik, illetve képesek ezt a fedezetet jogszerűen biztosítani;
- nem állnak beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt a SIS-ben;
- nem jelentenek veszélyt a tagállamok közrendjére, belső biztonságára, közegészségügyére vagy nemzetközi kapcsolataira, különösen nem állnak a tagállamok nemzeti adatbázisaiban szereplő ugyanezen okok miatt beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt.

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete

Ha ezek a feltételek nem teljesülnek, meg kell tagadni a területre való beléptetést, kivéve, ha különös rendelkezések alkalmazandók (pl. humanitárius okokból).

Hat hónapon belül három **hónapot meg nem haladó magyarországi belépést és tartózkodást lehetővé tevő** schengeni vízumtípusok:

- repülőtéren tranzitvízum (A): a repülőtér nemzetközi zónájába történő belépésre, és ott a célállamba közlekedő járat indulásáig való tartózkodásra jogosít.
- átutazóvízum (B): egyszeri, kétszeri vagy többszöri, alkalmanként 5 napot meg nem haladó átutazásra jogosít.
- rövid távú tartózkodásra jogosító beutazóvízum (C): egyszeri, kétszeri vagy többszöri beutazásra, és megszakítás nélküli tartózkodás esetén a beutazástól számított legfeljebb 90 napig, megszakítás esetén az első beutazás időpontjától számított 6 hónapon belül összesen 90 napig terjedő tartózkodásra jogosít.

2. Három hónapot meghaladó tartózkodás feltételei

Három hónapot meghaladó tartózkodás céljából az a harmadik országbeli állampolgár utazhat be, illetve három hónapot meghaladó időtartamig az a harmadik országbeli állampolgár tartózkodhat Magyarország területén, aki

1. rendelkezik érvényes úti okmánnal;
2. rendelkezik a legális tartózkodást biztosító hatósági engedéllyel, ami lehet
 - három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító vízum,
 - tartózkodási engedély,
 - bevándorlási engedély,
 - letelepedési engedéllyel,
 - ideiglenes letelepedési engedély,
 - nemzeti letelepedési engedély,
 - EK letelepedési engedély
 - EU Kék Kártya
3. rendelkezik a vissza- vagy továbbutazáshoz szükséges engedéllyel;
4. igazolja beutazása és tartózkodása célját;
5. Magyarország területén rendelkezik szálláshellyel vagy lakóhellyel;
6. tartózkodása teljes időtartamára rendelkezik a lakhatását és megélhetését, valamint a kiutazás költségeit is biztosító anyagi fedezettel;
7. az egészségügyi ellátások teljes körére biztosítottnak minősül, vagy egészségügyi ellátásának költségeit biztosítani tudja;
8. nem áll kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt, illetve beutazása és tartózkodása nem veszélyezteti Magyarország közbiztonságát, nemzetbiztonságát vagy közegészségügyi érdekeit;

9. nem áll beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő SIS¹⁶ figyelmeztető jelzés hatálya alatt.

A Három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító vízumok az alábbiak:

- **A tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum**, amely egyszeri, tartózkodási engedély átvétele vagy a nemzeti letelepedési engedély átvétele céljából történő beutazásra és legfeljebb harminc napos tartózkodásra jogosít Magyarországon területén, ezért értelemszerűen ilyen csak az kaphat, akinek a részére a törvény alapján tartózkodási engedély, vagy nemzeti letelepedési engedély kiadását engedélyezték.
- **A szezonális munkavállalási vízum**, amely egyszeri vagy többszöri beutazásra és három hónapot meghaladó, de legfeljebb hat hónapos szezonális munkavállalási célú tartózkodásra jogosít. Érvényességi ideje (amely időszámban felhasználható a kiállítástól számítva) legfeljebb 1 év.
- **A nemzeti vízum**, amely - nemzetközi szerződés alapján - többszöri beutazásra és három hónapot meghaladó időtartamú tartózkodásra jogosít Magyarország területén. Érvényességi ideje (amely időszámban felhasználható a kiállítástól számítva) legfeljebb 5 év.

Az érvényes tartózkodási vízummal vagy nemzeti vízummal rendelkező harmadik országbeli állampolgár a vízumban foglalt tartózkodási idő lejártát követően Magyarország területén történő tartózkodásra **tartózkodási engedéllyel** jogosult.

A tartózkodási engedély **három hónapot meghaladó, de legfeljebb kettő év határozott időtartamú tartózkodásra jogosít** Magyarországon területén. A tartózkodási engedély két évvel meghosszabbítható.

A harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedély kiadása vagy meghosszabbítása iránti kérelméről **a regionális igazgatóság dönt**, kivéve a diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló kiváltságot és mentességet élvező személyek és családtagjaik beutazása tekintetében, vagy ha a beutazásához külpolitikai érdek fűződik. Ezekben az esetekben a **külpolitikáért felelős miniszter külön jogszabály szerint dönt**.

A szezonális munkavállalási vízum, valamint a nemzeti vízum iránti kérelmet, illetve a tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet **annál a konzuli tisztviselőnél vagy ilyen vízumkérelem átvételére felhatalmazott egyéb helyen kell benyújtani, amely a kérelmező állandó vagy szokásos tartózkodási helye, illetve állampol-**

¹⁶ Schengeni Információs Rendszer (Schengen Information System - SIS) a Schengeni Megállapodásban részes államok biztonsági hatóságait összekötő informatikai hálózat, ahonnan a tagállamok rendőrségei és erre felhatalmazott hatóságai adatokat kaphatnak egyes személyekről, illetve ellopott vagy elveszett tárgyakról, járművekről. A rendszer célja a közbiztonság, közrend és a nemzetközi személyforgalommal összefüggő biztonsági intézkedések elősegítése. Az adatbázis tartalmazza például a harmadik állambeli állampolgárok tekintetében beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzéseket vagy a bírósági eljárásban keresett személyekre vonatkozó jelzéseket.

gársága szerinti országban működik (de a törvény kivételes eseteket is megálapít, pl. családegyesítés¹⁷).

Tartózkodási engedélyek típusai a tartózkodás céljára tekintettel:

1. Családi együttélés biztosítása céljából kiadott tartózkodási engedély
2. Keresőtevékenység folytatása céljából kiadott tartózkodási engedély
3. Tanulmányi célból kiadott tartózkodási engedély
4. Kutatás céljából kiadott tartózkodási engedély
5. Hivatalos célból kiadott tartózkodási engedély
6. Gyógykezelés céljából kiadott tartózkodási engedélyt
7. Látogatás céljából kiadott tartózkodási engedélyt
8. Önkéntes tevékenység folytatása céljából kiadott tartózkodási engedély
9. Nemzeti vízum, illetve nemzeti tartózkodási engedély
10. Egyéb célból kiadott tartózkodási engedély
11. Humanitárius célból kiadott tartózkodási engedély

3. Letelepedés

Letelepedett az a harmadik országbeli állampolgár, aki a Harmtv. hatálybalépése előtt letelepedési engedélyt, vagy a Harmtv. alapján ideiglenes letelepedési engedélyt, nemzeti letelepedési engedélyt vagy EK letelepedési engedélyt kapott. A letelepedett - az ideiglenesen letelepedett kivételével - Magyarország területén határozatlan időtartamú tartózkodásra jogosult.

Általános szabályok

Az a harmadik országbeli állampolgár kaphat ideiglenes letelepedési engedélyt, nemzeti letelepedési engedélyt vagy EK letelepedési engedélyt:

- akinek Magyarország területén lakhatása és megélhetése biztosított,
- aki az egészségügyi ellátások teljes körére biztosítottnak minősül, vagy egészségügyi ellátásának költségeit biztosítani tudja, és
- akivel szemben az e törvényben meghatározott kizáró ok nem áll fenn.

Nem kaphat ilyen engedélyt az a harmadik országbeli állampolgár:

- akinek a letelepedése veszélyezteti Magyarország közbiztonságát vagy nemzetbiztonságát;
- aki kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom, illetve beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő SIS figyelmeztető jelzés hatálya alatt áll;
- aki az engedély megszerzése érdekében hamis adatot, valótlan tényről közölt, vagy az eljáró hatóságot megtévesztette.

¹⁷ Harmtv. Végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. rend. 47. §(4)

Ha a letelepedett vagy bevándorolt harmadik országbeli állampolgárnak Magyarország területén harmadik országbeli állampolgár gyermeke született, a születés bejelentését követően a gyermek részére

- ideiglenes letelepedési engedéllyel rendelkező szülő esetén ideiglenes letelepedési engedélyt;
- bevándorlási engedéllyel, letelepedési engedéllyel, nemzeti letelepedési engedéllyel vagy EK letelepedési engedéllyel rendelkező szülő esetén nemzeti letelepedési engedélyt kell kiállítani.

Letelepedési engedély típusa	Megszerzésének feltételei
Ideiglenes letelepedési engedély	<p>Huzamos tartózkodói jogállást igazoló EK tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár ideiglenes letelepedési engedélyt kap, ha</p> <ul style="list-style-type: none"> a) keresőtevékenység folytatása céljából, kivéve a szezonális munkavállalás esetét, b) tanulmányok folytatása vagy szakképzés céljából, c) vagy egyéb, igazolt célból <p>kíván Magyarország területén tartózkodni, és amennyiben a jogszabályban meghatározott egyéb feltételeket teljesíti.</p>
Nemzeti letelepedési engedély	<p>Tartózkodási engedéllyel vagy ideiglenes letelepedési engedéllyel rendelkezik, és</p> <ul style="list-style-type: none"> • a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább 3 éven át jogszerűen és megszakítás nélkül Magyarország területén tartózkodott vagy; • a kérelem benyújtását megelőzően legalább 1 éve - a házastárs kivételével - családtagként vagy eltartott felmenőként családi életközösségben él bevándorolt, letelepedett, illetve menekültként elismert harmadik országbeli állampolgárral; • bevándorolt, letelepedett, illetve menekültként elismert harmadik országbeli állampolgár házastársa, feltéve, hogy a házasságot már a kérelem benyújtását megelőzően legalább 2 éve megkötötték; • magyar állampolgár volt, de állampolgársága megszűnt, illetve akinek felmenője magyar állampolgár vagy magyar állampolgár volt; • a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább 6 hónapja rendelkezik nemzetgazdasági érdek alapján kiadott tartózkodási engedéllyel; • a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább 6 hónapja rendelkezik tartózkodási engedéllyel és letelepedéséhez nemzetgazdasági érdek fűződik.
EK letelepedési engedély	<ul style="list-style-type: none"> • A kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább 5 éven át jogszerűen és megszakítás nélkül Magyarország területén tartózkodott, vagy • az EU kék kártyával rendelkezik, és a kérelem benyújtását közvetlenül megelőzően legalább két évig jogszerűen és megszakítás nélkül Magyarország területén tartózkodott, és

legalább öt évig jogszerűen és megszakítás nélkül az Európai Unió tagállamainak területén tartózkodott.

Nem kaphat EK letelepedési engedélyt:

- felsőfokú tanulmányok folytatása, illetve szakképzés céljából Magyarország területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár;
- a szezonális munkavállalás céljából vagy önkéntesként Magyarország területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár;
- a diplomáciai vagy egyéb személyes mentesség alapján Magyarország területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár;
- a kérelme jogerős elbírálásáig az a harmadik országbeli állampolgár, aki a magyar menekültügyi hatóságtól menekültkénti elismerését kérte, vagy a menekültügyi hatóságtól ideiglenes vagy kiegészítő védelmet kért;
- a befogadott;
- a menekültügyi hatóság vagy bíróság vagy az Európai Unió tagállama által menekültként elismert vagy kiegészítő védelemben részesített harmadik országbeli állampolgár, ezen jogállása alapján, aki már nem rendelkezik menekült jogállással vagy nem áll kiegészítő védelem hatálya alatt; valamint
- az ideiglenes védelemben részesített harmadik országbeli állampolgár.

Az idegenrendészettel összefüggő alapvető fogalmakat lásd a tankönyvhöz kapcsolódó e-learning tananyagban.

2.1.4 A hatósági feladatokat ellátó hazai szervezetrendszer és feladataik

2.1.4.1 Központi szint: Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal – Idegenrendészeti Igazgatóság

Az Idegenrendészeti Igazgatóság a főigazgató irányítása alatt álló önálló szervezeti egység. Ellátja a jogszabályokban hatáskörébe utalt idegenrendészeti feladatokat. Az **Igazgatóság tevékenységét a Vízum és Tartózkodási Osztályon, a Kényszerintézkedési és Kiutaztatási Osztályon** keresztül látja el.

2.1.4.2 Területi szint: Regionális igazgatóságok

A BÁH regionális igazgatósága - számát tekintve 7 működik az ország területén – az idegenrendészeti hatósági feladatokat első fokon ellátó területi szerv. A regionális igazgatóság idegenrendészeti hatósági feladatait az engedélyügyi, az engedélyügyi és regisztrációs, az idegenrendészeti osztályok, továbbá a kirendeltségek útján, az Idegenrendészeti Igazgatóság szakmai felügyelete mellett látja el.

A regionális igazgatóság idegenrendészeti hatósági feladat- és hatáskörében ellátja például ellátja az ügyfelek fogadásával kapcsolatos feladatokat, a szakmai tevékenység, illetve az ügyfélforgalom zavartalan ellátása érdekében kirendeltséget működtet.

2.1.4.3 A kormányablakok hatáskörét érintő hatósági feladatok

A külföldiek a kormányablakoknál azonnal intézhetik meghatározott bejelentési kötelezettségeikkel összefüggő hatósági ügyeiket, míg más érdemi elbírálást igénylő ügyekben tájékoztatást végeznek és átveszik az ügyféltől az eljárás megindítására vonatkozó kérelmet. Az alábbi idegenrendészeti ügyekben fordulhat a külföldi ügyfél a Kormányablakokhoz:

1. Meghívólevél iránti kérelem

A meghívólevél iránti kérelem előterjeszhető a kormányablakok ügyintézőinél, akik azt továbbítják az illetékes idegenrendészeti hatóságnak (BÁH regionális igazgatóság).

A meghívólevél iránti kérelmet az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet nyújthatja be (meghívó), aki, illetve amely kötelezettséget vállal arra, hogy a meghívott harmadik országbeli állampolgár részére - Magyarország területén történő tartózkodása időtartamára - szállást biztosít, eltartásáról gondoskodik, továbbá - ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik - egészségügyi ellátásának, valamint kiutazásának költségeit fedezi. A kötelezettségvállalás a hatósági hozzájárulással ellátott meghívólevélben történik.

Látogatás céljából tartózkodási engedélyt az a harmadik országbeli állampolgár kaphat, aki külön jogszabályban meghatározott meghívólevéllel rendelkezik. A látogatási célú tartózkodási engedély **érvényességi ideje** a meghívólevélben foglalt **kötelezettségvállalás időtartamához igazodik, de legfeljebb egy év**, amely látogatás céljából nem hosszabbítható meg.¹⁸

Meghívólevél iránti kérelmet az alábbi személyek terjeszthetnek elő:

- magyar állampolgár,
- bevándorolt, letelepedett, Magyarország által menekültként elismert, tartózkodási vízummal vagy tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár,
- külön törvény alapján a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy, valamint
- magyar vagy Magyarország területén székhellyel rendelkező külföldi jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet.

A meghívólevél iránti kérelmet külön jogszabályban meghatározott **formanyomtatványon**, a kérelmező lakóhelye, tartózkodási helye vagy szálláshelye, illetve a jogi személy székhelye szerint **illetékes regionális igazgatóságon kell benyújtani**. A regionális igazgatóság a meghívólevél iránti **kérelmet tizenöt napon belül**, ha a meghívott harmadik országbeli állampolgár beutazásához Magyarországnak jelentős gazdasági, kulturális, tudományos vagy sportérdeke fűződik, nyolc napon belül bírálja el. A meghívólevél kérelmezőjének **igazolnia kell, hogy rendelkezik a kötelezettségvállalás teljesítéséhez szükséges feltételekkel**. Ha a regionális igazgatóság a meghívólevél iránti kérelemnek helyt ad, a meghíváshoz hatósági hozzájárulását adja, és a kérelmező részére meghívólevelet állít ki. A meghívónak a meghívólevél minden példányát aláírásával el kell látnia.

A meghívólevélnek a meghívott harmadik országbeli állampolgárhoz történő eljuttatásáról a meghívó gondoskodik.

2. Harmadik országbeli állampolgár magyarországi szálláshelyének bejelentése

A harmadik országbeli állampolgár a szálláshelyét köteles a következő adatok közlésével az idegenrendészeti hatóságnak bejelenteni:¹⁹

- természetes személyazonosító adatok²⁰;
- az úti okmány azonosító adatai;
- a szálláshely címe;
- a szálláshely igénybevételének kezdő és várható befejező időpontja;

¹⁸ Harmtv. 25. § (1)-(2).

¹⁹ Harmtv. 73. § (1)

²⁰ Harmtv. 94. §-ban meghatározottak szerint

- a vízum vagy tartózkodási engedély száma és
- a beutazás időpontja, helye.

A harmadik országbeli állampolgár bejelentési kötelezettségének a Kormányablakoknál is eleget tehet, ahonnan továbbítják a bejelentést az idegenrendészeti hatósághoz.

A kereskedelmi szálláshelyen vagy jogi személy által fenntartott egyéb szálláshelyen megszálló harmadik országbeli állampolgár természetes személyazonosító adatairól a szállásadó az előírt formanyomtatvány szerinti nyilvántartást (vendégeknyvet) vezet.

Ha a harmadik országbeli állampolgár olyan helyen száll meg, ahol nem kötelesek vendégeknyvet vezetni, abban az esetben akkor köteles a szálláshelyét bejelenteni, ha **magyarországi tartózkodása a beutazásától számított harminc napot meghaladja.**

A bejelentési kötelezettséget **a beutazástól számított három napon belül** az e célra rendszeresített **formanyomtatványon** (bejelentőlap) kell teljesíteni a **szálláshely szerint illetékes regionális igazgatóságon**. A bejelentőlapot az úti okmány adataival egyezően kell kiállítani, és a szálláshely bejelentésére kötelezettnek, valamint a szállásadónak alá kell írnia. A harmadik országbeli állampolgár **úti okmányát** a bejelentkezés teljesítésekor a regionális igazgatóságon **be kell mutatni**. A regionális igazgatóság a bejelentett szálláshely címének valóságát a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás címnyilvántartásában ellenőrizheti.

A harmadik országbeli állampolgár a szálláshely **bejelentésének tényét a bejelentőlap második példányával igazolja.**

A harmadik országbeli állampolgár **a szálláshelyének megváltozását** köteles három napon belül bejelenteni az új szálláshely szerint illetékes regionális igazgatóságon.

3. Az EGT állampolgár és családtagja úti okmánya, személyazonosító igazolványa, illetve tartózkodási jogát igazoló okmánya eltulajdonításának, megsemmisülésének, elvesztésének bejelentése

Az EGT-állampolgár, valamint a családtag úti okmányának, személyazonosító igazolványának, illetve a tartózkodási jogát igazoló okmányának eltulajdonítását, megsemmisülését, elvesztését, továbbá az elveszettnek hitt és bejelentett okmány megtalálását **köteles bejelenteni a BÁH Regionális Igazgatóságánál.**

A regionális igazgatóság és a Rendőrség az úti okmányának, személyazonosító igazolványának, illetve tartózkodási jogát igazoló okmányának eltulajdonítását, vagy elvesztését bejelentő EGT-állampolgárnak vagy családtagnak - az állampolgárság valószínűsítése esetén - díjmentesen igazolást állít ki a bejelentés tényéről.²¹

A harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtag az elveszett, eltulajdonított, megsemmisült vagy lejárt úti okmány helyett - ha nemzetközi szerződés másként nem

²¹ 113/2007. (V. 24.) Korm. rendelet Szmtv. Végrehajtási rendelet 42. § (1)

rendelkezik - **köteles új úti okmányt beszerezni. Addig bejelentésről szóló igazolás birtokában hagyhatja el az ország területét.**²²

4. A harmadik országbeli állampolgár úti okmánya, valamint tartózkodásra jogosító engedélye elvesztésének, eltulajdonításának vagy megsemmisülésének bejelentése²³

A harmadik országbeli állampolgár úti okmányának, illetve tartózkodásra jogosító engedélyének elvesztését, eltulajdonítását, illetőleg megsemmisülését a **BÁH regionális igazgatóságnak vagy a Rendőrségnek jelentheti be.** A bejelentő harmadik országbeli állampolgár részére - az állampolgárság valószínűsítése esetén - igazolást kell kiállítani a bejelentés tényéről.

A harmadik országbeli állampolgár bejelentési kötelezettségének a Kormányablakoknál is eleget tehet, ahonnan továbbítják a bejelentést az idegenrendészeti hatósághoz.

Megtalált okmányokra vonatkozó szabályok

- Ha az elveszettek, megsemmisültek hitt okmányt jogosultja megtalálja, és részére új úti okmányt vagy tartózkodásra jogosító engedélyt még nem adtak ki, az ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolást a kiállító hatóságnak le kell adnia.
- Ha az elveszettek, megsemmisültek hitt okmányt jogosultja megtalálja, de idő közben részére új okmányt adtak ki, a megtalált okmányt a kiállító hatóságnak le kell adnia.
- Az a hatóság, amely talált úti okmányt átvett, köteles azt a BÁH-nak megküldeni. A BÁH-nak gondoskodnia kell a talált úti okmányoknak a kiállítás helye szerint joghatósággal rendelkező állam Magyarországra akkreditált külképviseletére történő eljuttatásáról.

A BÁH az elveszett, eltulajdonított, illetve megsemmisült engedélyekről, továbbá az idegenrendészeti eljárások során kiadható, kitöltetlen úti okmányokról, valamint tartózkodásra jogosító engedélyekről külön nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza az úti okmány, valamint tartózkodásra jogosító engedély típusát, azonosító adatait, számát, sorozatszámát és érvényességi idejét.

Amennyiben az idegenrendészeti eljárások során kiadható, kitöltetlen úti okmány, illetve tartózkodásra jogosító engedély holléte ismeretlen, a BÁH körözését rendeli el.

²² Szmvtv. 28. §(1)- (3)

²³ 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet a Harmtv. végrehajtásáról 158. § (1)- (6)

2.1.5 Élethelyzet

A Közigazgatás-tudományi Karra 2012 szeptemberében az orosz testvéregyetemről egy 10 fős hallgatói csoport érkezik kéthetes szakmai és kulturális programra. A kar Nemzetközi Irodája nyáron elkezdte az utazás szervezését. Az orosz csoport elhelyezését az egyetemhez közeli panzióban tervezik. A csoport beutazásához szükséges hatósági ügyek intézésével a nemzetközi iroda koordinátorát bízzák meg.

Mely jogszabályok rendelkezései az irányadók ebben az esetben?
Milyen típusú eljárások lefolytatása szükséges a csoport beutazásához?
Mely hatóság(ok) lesz(nek) az illetékes(ek) az orosz csoport tagjainak beutazásával összefüggő hatósági eljárás(ok)ban?
Hol és milyen eljárásra vonatkozóan terjeszthet elő a kérelmet az egyetem koordinátora?
Milyen dokumentumokat, igazolásokat szükséges csatolni ezen kérelem mellé?
A hatósági dokumentum kiállítását követően, milyen eljárási megindítása szükséges? Ezt ki kezdeményezheti és melyik hatóságnál?

Az orosz állampolgárok harmadik országbeli külföldinek számítanak, ezért a 2007. évi II. Törvény (Harmtv.) és a végrehajtásáról szóló kormányrendelet beutazásra és **a hat hónapon belül három hónapot meg nem haladó tartózkodásra vonatkozó szabályait kell figyelembe venni ebben az esetben.**

Az orosz csoport tagjainak a beutazásához **három hónapot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízum szükséges**, melynek igényléséhez szükséges igazolni a tervezett tartózkodás célját és körülményeit, azt, hogy megfelelő anyagi fedezettel rendelkeznek mind a tervezett tartózkodás időtartamára, mind pedig a származási országba való visszatéréshez.

Az orosz csoport tagjai **három hónapot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízummal** utazhatnak be Magyarország területére. Mivel a beutazás és tartózkodás célja látogatás ezért a vízumigényléssel kapcsolatos eljárásban a beutazás és tartózkodás **célja**, a magyarországi **megélhetés, lakhatás, az egészségügyi ellátás**, valamint a **kiutazás anyagi fedezete** érvényes meghívólevéllel is igazolható. A meghívólevél kiállítását a meghívó, jelen esetben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, mint jogi személy kérheti meghatározott formanyomtatványon a székhelye szerint illetékes regionális igazgatóságnál – kirendeltségnél- vagy a Kormányablakoknál képviselője útján.

A meghívás célját az Egyetem a meghívó levél iránt benyújtott kérelemben köteles feltüntetni. A **szállás igazolásához** jelen esetben szükséges a panzió által kiállított szobafoglalásról szóló igazolás. **A meghívás anyagi fedezetét** jogi személy esetén adóigazolással lehet igazolni.

A regionális igazgatóság a meghívólevél iránti kérelmet **15 napon belül** bírálja el. A kiállított meghívólevelét eljuttatásáról az intézeti koordinátor gondoskodik az orosz csoport tagjai számára, akik ennek birtokában kezdeményezhetik a három hónapot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízum kiadására irányuló eljárást az illetékes külföldi magyar konzulátuson.

2.1.6 Emlékeztetőül pontokban

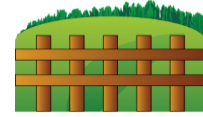

- (1) Az idegenrendészet a határokon átívelő népmozgással (nemzetközi migráció), konkrétabban a külföldiek legális beutazásával, tartózkodásával, illetve letelepedésével foglalkozó igazgatási és rendészeti terület.
- (2) Az idegenrendészet célja az ország **köz- és nemzetbiztonságára, közegészségügyére veszélyt jelentő, az állam szociális és egészségügyi ellátórendszerit terhelő** külföldiek beutazásának megelőzése, megakadályozása.
- (3) A beutazás és tartózkodás tekintetében eltérő szabályok vonatkoznak **a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyekre és azon harmadik országbeli állampolgárokra**, akik nem rendelkeznek ezzel a joggal.
- (4) Az idegenrendészeti szabályok eltérő feltételeket határoznak meg a tartózkodás időtartalmára tekintettel is. Ez alapján megkülönböztetünk **(1) a beutazásra és három hónapot meg nem haladó tartózkodásra, (2) a három hónapot meghaladó tartózkodásra, (3) az állandó tartózkodásra/letelepedésre** vonatkozó szabályokat.
- (5) **A harmadik országbeli állampolgár beutazásának és tartózkodásának feltételei:** (1) érvényes úti okmány; (2) érvényes vízum (vízumkötelezettség esetén); (3) igazolja a tervezett tartózkodás célját és körülményeit, és megfelelő anyagi fedezettel rendelkezik; (4) nem áll beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt a SIS-ben; (5) nem jelent veszélyt az ország közrendjére, belső biztonságára, közegészségügyére vagy nemzetközi kapcsolataira.
- (6) Az **EGT-állampolgár** érvényes úti okmánnyal vagy személyazonosító igazolvánnyal jogosult beutazni Magyarországot területére.
- (7) A tartózkodás feltétele – a beutazás feltételin túlmenően – valamely, a jogszabályban meghatározott **(1) tartózkodási cél igazolása** (pl. keresőtevékenység folytatása vagy tanulmányi cél), valamint annak bizonyítása a hatóságok felé, hogy a külföldi

rendelkezik az itt tartózkodás idejére a **megélhetéshez megfelelő anyagi fedezettel, jogosult az egészségügyi ellátások igénybevételére és biztosítva van a lakhatása.**

2.2 Menekültügy

2.2.1 Védett társadalmi értékek: Menekültügyi igazgatás összefüggő hatósági feladatok szerepe és célja

Magyarország - ha sem származási országuk, sem más ország nem nyújt védelmet - kérelemre menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldöznek, vagy az üldöztetéstől való félelmük megalapozott.

Az Alaptörvény szerint Magyarország területén tartózkodó külföldit csak törvényes határozat alapján lehet kiutasítani, viszont senki nem utasítható ki olyan államba, vagy nem adható ki olyan államnak, ahol az a veszély fenyegeti, hogy halálra ítélik, kínozzák vagy más embertelen bánásmódnak, büntetésnek vetik alá.²⁴

A menekültügyi igazgatás célja tehát **a lakhelyüket elhagyni kényszerült vagy szükségét szenvedő külföldiek befogadása, az állam védelmének biztosítása, humanitárius segítségnyújtás, a menekültek jogainak és megfelelő ellátáshoz jutásuknak védelme.** A menekültügyi igazgatás intézményrendszere igyekszik biztosítani, hogy mindenki gyakorolhassa menedékkérelmi jogát, és hogy biztonságosan meneküljön ideiglenesen egy másik állam területére az önkéntes hazatérés, integráció vagy egy harmadik országban való letelepedés lehetőségével.

2.2.2 A területet érintő leglényegesebb szabályok

Magyarország által nyújtott menedékjog tartalmát, a menekültként, oltalmazottként, valamint menedékesként történő elismerés feltételeit, továbbá az elismerésre, illetve annak visszavonására irányuló eljárás szabályait **a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. Törvény (a továbbiakban: Met.)** szabályozza. Az egyszerűbb áttekintés érdekében az alábbi táblázatban foglaljuk össze a törvényben szabályozott egyes védett személyi körökre vonatkozó leglényegesebb szabályokat.

A menekültüggyel összefüggő alapvető fogalmakat lásd a tankönyvhöz kapcsolódó e-learning tananyagban.

²⁴ Magyarország Alaptörvénye XIV. cikk (1)-(3) bekezdés

2.2.3 A hatósági feladatokat ellátó hazai szervezetrendszer és feladataik

2.2.3.1 Központi szint: Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal - Menekültügyi Igazgatóság²⁵

A Menekültügyi Igazgatóság a főigazgató irányítása alatt álló önálló szervezeti egység. Ellátja a jogszabályok által a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal hatáskörébe utalt menekültügyi feladatokat. Az igazgatóság tevékenységét a Menedékjogi Osztályon, valamint az Ellátási és Integrációs Osztályon keresztül látja el. A Menekültügyi Igazgatóságot főosztályvezető besorolású igazgató vezeti.

2.2.3.2 Területi szint

Regionális Igazgatóságok a menekültügyi osztályok és a közösségi szállás (Befogadó állomások) útján látják el a területi feladatokat a Menekültügyi Igazgatóság felügyelete mellett

- Ennek keretében ellátja a menekültügyi jogszabályokból fakadó hatósági feladatokat;
- Ellátja a BÁH hatáskörébe utalt úti okmányokkal, a menekültkénti vagy oltalmazottkénti, valamint a menedékeskénti elismerését kérő személy humanitárius tartózkodási engedélye kiadásával összefüggő, valamint a menedékesek személyazonosságát, magyarországi tartózkodásának jogszerűségét igazoló okmányokkal összefüggő feladatokat.

2.2.3.3 A kormányablakok hatáskörét érintő hatósági feladatok

A menedékjogról szóló törvény hatálya alá tartozó személyek az ebben a pontban tárgyalt ügyek tekintetében nemcsak a menekültügyi hatóságnál terjeszthetik elő a kérelmüket, hanem 2013-tól a járási hivatalok Kormányablakainál is. A Kormányablakok ügyintézői ezen ügyekben tájékoztatást nyújthatnak az ügyfél számára és az előterjesztett kérelmet, átveszik és továbbítják a döntési jogkörrel rendelkező menekültügyi hatósághoz.

2.2.3.4 Menekültként, oltalmazottként és menedékesként elismert személyek úti okmánnyal történő ellátása iránti kérelem

A Met. rendelkezései alapján a menekült a Genfi Egyezményben foglalt 1 évig érvényes kétnyelvű úti okmányra, az oltalmazott 1 évig érvényes úti okmányra, a menedékes egyszeri kiutazásra és visszatérésre jogosító hat hónapra érvényes úti okmányra jogosult.

²⁵ 9/2010. (IX. 29.) BM-KIM együttes utasítás a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal szervezeti és működési rendjének meghatározásáról

A Kormány a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, a kérelmező lakóhelye szerint illetékes területi szervét jelöli ki elsőfokú útlevélhatóságként a menekültként elismert személyek kétnyelvű úti okmányával, az oltalmazottként elismert személyek úti okmányával, továbbá a menedékesek úti okmányával összefüggő hatósági ügyekben, viszont a kérelmező az úti okmány kiállítása iránti kérelmét a Kormányablakoknál is előterjesztheti. Az elismert személyek az egyszeri visszautazásra jogosító úti okmány iránti kérelmüket a külképviseletnél nyújthatják be.

2.2.3.5 Az elismerését kérő kérelme az oktatásával összefüggésben felmerült költségek, szolgáltatási díjak megtérítése iránt²⁶

A menekültügyi hatóság az elismerését kérő tankötelezettsége teljesítésének elősegítése érdekében a befogadó állomáson való tartózkodás ideje alatt, az elismerését kérő óvodai nevelésével, általános iskolai, szakiskolai, középiskolai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményi (nevelésioktatási intézmény) oktatásával összefüggésben az alábbi felmerült költségeket téríti meg az elismerést kérő kérelmére:

- a nevelési-oktatási intézménybe irányuló helyi, vagy helyközi utazáshoz igénybe vett menetjegy vagy bérlet költségét,
- a nevelési-oktatási intézményben igénybe vett étkezés költségét,
- a diákotthoni, kollégiumi elhelyezés díját.

A menekültügyi hatóság az intézmény által igazolt költségeket számla alapján utólag téríti meg

2.2.3.6 Beiskolázási támogatás iránti kérelem²⁷

A nevelési-oktatási intézményi oktatás keretében tanulmányokat folytató elismerését kérő törvényes képviselője - az elismerését kérő tankötelezettségének teljesítése érdekében - beiskolázási támogatás iránti kérelmet nyújthat be a menekültügyi hatósághoz, illetve kérelmét a Kormányablakoknál is előterjesztheti. A beiskolázási **támogatás tanévenként egyszer vehető igénybe**, tankönyvre, tantárgyi munkafüzetre, tanszerre, tanfelszerelésre és ruházatra fordítható.

²⁶ 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról (a továbbiakban: Metvhr.)29. §

²⁷ Metvhr. 30.§

2.2.3.7 Ország végleges elhagyása céljából menetjegy költségének, utazással összefüggő egyéb költségek biztosítása iránti kérelem²⁸ és az ország végleges elhagyásának támogatása iránti kérelem

A menekültügyi hatóság az elismerését kérő és elismert személy hazatelepülése vagy harmadik országba történő végleges távozása esetén - az elismerését kérő/ elismert személy kérelmére - az érintett ország külképviselete által kiállított igazolás alapján, az igazolásban megjelölt célállomásig egy alkalommal érvényes menetjegyet (repülőjegyet) biztosít, továbbá az utazással összefüggő igazolt költséget egy alkalommal részben vagy egészben megtérítheti.

2.2.3.8 A korlátozott vagy megvont befogadási feltételek újból biztosítása iránti kérelem

Az elismerését kérő számára biztosított befogadási feltételek megvonhatók, illetve megtagadhatók, ha az elismerését kérő²⁹

- az együttműködési kötelezettségét ismételten vagy súlyosan megszegi;
- a számára kijelölt szálláshelyet a menekültügyi hatóság engedélye nélkül huszonnégy órát meghaladó időtartamra elhagyja;
- a kijelölt szálláshelyen irányadó magatartási szabályokat ismételten vagy súlyosan megszegi;
- a számára kijelölt szálláshelyről ismeretlen helyre távozott, és az eltávozástól számítva tizenöt nap eltelt;
- a befogadás anyagi feltételeire való jogosultság megszerzése érdekében vagyonára, illetve jövedelmére vonatkozóan valótlan nyilatkozatot tesz, vagy a nyilatkozattételt megtagadja;
- olyan, súlyosan erőszakos magatartást tanúsít, amely miatt vele szemben büntetőeljárás vagy szabálysértési eljárás indul;
- ismételten, változatlan ténybeli alapon nyújt be elismerés iránti kérelmet.

A menekültügyi hatóság a befogadási feltételek korlátozásáról vagy megvonásáról határozott vagy határozatlan időre szólóan rendelkezik. Amennyiben **a korlátozás vagy megvonás határozatlan időre szól**, és az annak **alapjául szolgáló okok elhárultak**, a menekültügyi hatóság az elismerését kérő egyedi helyzetének mérlegelését követően a korlátozott vagy megvont befogadási feltételeket - végzéssel - hivatalból, vagy **az elismerését kérő kérelmére újból biztosíthatja**.³⁰ A korlátozott vagy megvont befo-

²⁸ Metvhr. 31.§

²⁹ Met. 30. §

³⁰ Metvhr. 35. § (5) bekezdés

gadási feltételeket újbóli biztosítása iránti kérelem a Kormányablakoknál is előterjeszhető.

2.2.3.9 Ellátás, illetve a támogatás iránti kérelem

A menekültügyi hatóság a menekültet, az oltalmazottat és a menedékest az elismerő határozat közlésével egyidejűleg – az elismert személy anyanyelvén vagy az általa értett más nyelven - írásban tájékoztatja a jogszabály alapján őt megillető ellátásokról és támogatásokról, továbbá az ellátások és támogatások igénybevétele során ráháruló kötelezettségekről.

Az elismert személy az elismerő határozat közlését követően a Metvhr. 3. mellékletében meghatározott nyomtatvány kitöltésével nyilatkozik vagyoni és jövedelmi helyzetéről.

Az elismert személy az ellátás, illetve a támogatás iránti kérelmét a Kormányablakoknál is előterjeszheti.

2.2.3.10 Oktatási-nevelési költségek, valamint a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos költségek megtérítése iránti kérelem³¹

A menekültügyi hatóság az elismert személy kérelmére megtéríti:

- a befogadó állomáson tartózkodó kiskorú menekült, oltalmazott és menedékes óvodai nevelése során igénybe vett étkezés költségét;
- a befogadó állomáson való tartózkodása ideje alatt - a menekült, az oltalmazott és menedékes általános iskolai, szakiskolai, középiskolai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményi oktatásával összefüggésben felmerült diákkotthoni, kollégiumi elhelyezésével kapcsolatos költségeket ;
- a nevelési-oktatási intézményben igénybe vett étkezés, valamint a helyi és helyközi utazáshoz igénybevett menetjegy vagy bérlet költségét.

A menekült, illetve az oltalmazott kérelmére a menekültügyi hatóság - az oklevél megszerzéséhez jogszabály által meghatározott képzési idő tartamára átválthatja

- az alapképzésben vagy mesterképzésben, államilag elismert felsőoktatási intézményben, államilag támogatott hallgatóként folytatandó felsőfokú oktatás, valamint a felsőfokú oktatásban való részvételt elősegítő felkészítő nyelvi képzés kollégiumi elhelyezési költségét
- egyes kötelező tankönyvek és tantárgyi munkafüzetek költségét a menekült, illetve az oltalmazott kérelmére, tanévenként legfeljebb százezer forintot meg nem haladó mértékig.

A támogatás folyósításának feltétele, hogy a menekült, illetve az oltalmazott igazolja, hogy a képzési idő kezdetén a felsőoktatási intézménybe vagy az előkészítő nyelvi

³¹ Metvhr. 45. §

képzésre beiratkozott, illetve bejelentési kötelezettségének eleget tett, és az adott félévben tanulmányait folytatja.

2.2.3.11 Beiskolázási támogatás iránti kérelem³²

A menekült, az oltalmazott, valamint a menedékes a nevelési-oktatási intézményi tanulmányai folytatása, illetve diákotthoni, kollégiumi elhelyezése érdekében **tanévenként egyszer beiskolázási támogatásra jogosult**. A beiskolázási támogatás iránti **kérelmet a jegyzőhöz kell benyújtani**, de a Kormányablakoknál is előterjeszhető.

A beiskolázási támogatás tankönyvre, tantárgyi munkafüzetre, tanszerre, tanfelszerelésre és ruházatra fordítható, egyszeri mértéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege. A jegyző a **támogatást számla alapján utólag téríti meg**, amelynek összegét a menekültügyi hatóságtól visszaigényli.

2.2.3.12 Letelepedéshez nyújtott egyszeri támogatás iránti kérelem³³

A menekültügyi hatóság a menekült, illetve az oltalmazott kérelmére - lakhatásuk elősegítése céljából - egyszeri támogatást állapíthat meg.

A támogatás a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakás vagy szállás esetén, csak érvényes lakásbérleti szerződés, albérleti szerződés alapján folyósítható, és csak a lakásbérleti szerződésben meghatározott díj, illetve letéti díj (kaució) fedezetére fordítható.

A kérelem benyújtható a menekültügyi hatósághoz vagy a Kormányablakoknál.

A kérelemhez a lakásbérleti szerződést mellékelni kell. A támogatásra háztartásonként egy személy jogosult.

2.2.3.13 Az okmányok fordítási költségeinek megtérítése iránti kérelem³⁴

A menekültügyi hatóság a menekült, az oltalmazott, valamint a menedékes kérelmére - társadalmi beilleszkedésének elősegítése céljából - a menekültként, oltalmazottként, illetve a menedékesként történő elismerést megelőzően keletkezett dokumentumok, különösen a születési és házassági anyakönyvi kivonat, az iskolai végzettséget, illetve szakképesítést igazoló okiratok magyar nyelvre történő fordításának költségét átvállalja.

- A fordítás költségét a szolgáltató részére a menekültügyi hatóság megtéríti. Az okmányok fordítási költségeinek megtérítése iránti kérelmet a menekültügyi hatósághoz vagy a Kormányablakhoz kell benyújtani.

³² Metvhr. 46. §

³³ Metvhr. 47. §

³⁴ Metvhr. 49. §

2.2.3.14 Rendszeres létfenntartási támogatás iránti kérelem

A menekült és az oltalmazott az elismerésről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított 4 évig - a befogadó állomás végleges elhagyását követően, kérelmére – rendszeres létfenntartási támogatásban részesülhet.

A rendszeres létfenntartási támogatás a nagykorú menekültet és az oltalmazottat - az elismerésről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított két évig - akkor illeti meg, ha az magyar nyelvi oktatásban vesz részt és a biztosított havi óraszám legalább 70%-án részt vesz.

A 6. életévét betöltött menekült és oltalmazott akkor jogosult rendszeres létfenntartási támogatásra, ha tankötelezettségét teljesíti.

A bizonyos méltányosságot érdemlő esetekben (pl. a 6. életévét még nem, illetve a 60. életévét már betöltötte vagy tőle a magyar nyelv elsajátítása tartós és visszafordíthatatlan egészségromlása miatt nem várható) **magyar nyelvi oktatásban való részvétel nem feltétele a rendszeres létfenntartási támogatás megállapításának.** A nagykorú menekültnek, valamint oltalmazottnak a rendszeres létfenntartási támogatás az elismerésről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított **harmadik és negyedik évben akkor folyósítható, ha igazolja, hogy**

- elhelyezkedése érdekében a támogatás folyósításának ideje alatt legalább egy évig a munkaügyi központtal folyamatosan együttműködött,
- szakképzésben vagy átképzésben vett részt, vagy
- legalább három hónapig közcélú munkát, közmunkát, illetve közhasznú munkát végzett vagy;
- legalább három hónapig közfoglalkoztatásban vett részt,
- a munkaügyi központ közreműködése nélkül legalább egy évre vagy határozatlan időre legális munkaviszonyt létesített.

A rendszeres létfenntartási támogatás - kérelmére - legfeljebb az elismerésről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított **négy évig folyósítható**, ha

- 60. életévét betöltötte,
- szakorvos igazolásával bizonyítja, hogy tartós és visszafordíthatatlan egészségromlása, betegsége, avagy terhessége miatt a munkaügyi központtal való együttműködésre képtelen, vagy
- a terhességi gyermekágyi segélyre, gyermekgondozási díjra, illetőleg gyermekgondozási
- segélyre való jogosultságának megállapítását jelenti be, vagy
- a támogatás folyósítása során nagykorúvá vált, feltéve hogy nagykorúvá válásáig a tankötelezettségét teljesítette.

2.2.3.15 Lakhatási támogatás iránti kérelem³⁵

A településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban vagy szálláson lakó menekültek, illetve oltalmazottak **a lakó- vagy tartózkodási hely szerint illetékes jegyző** - a menekültügyi hatóság előzetes jóváhagyásával - lakhatási támogatást nyújthat.

A támogatás igénylésekor igazolni kell, hogy a menekült, illetve az oltalmazott a lakásbérleti vagy albérleti díj, illetve a szállásköltség támogatáson felüli részére fedezettel rendelkezik. A lakhatási támogatás igénybevételére **egyazon lakásban együtt élő menekültek, illetve oltalmazottak közül csak az egyik jogosult.**

2.2.3.16 A menekültek, oltalmazottak lakáscélú támogatása iránti kérelem³⁶

A nagykorú menekült, illetve oltalmazott részére - a befogadó állomás végleges elhagyását követően, kérelmére - az elismerésétől számított tíz éven belül egy alkalommal a menekültügyi hatóság lakáscélú támogatást adhat, feltéve, hogy a kérelem tárgyát képező ingatlan nem haladja meg a lakáscélú állami támogatásokról szóló jogszabályban meghatározott, a magyar állampolgárok által igénybe vehető méltányolható lakásigény mértékét.

A lakáscélú támogatás biztosítása kamatmentes kölcsön formájában történik.

2.2.4 Élethelyzet

Zara Essian szomáliai nőt és 9 éves gyermekét 3 éve ismerte el a magyar menekültügyi hatóság menekültként. Azóta legálisan élnek Magyarország területén. Zara két évig egy debreceni kórház gyermekosztályán végzett gondozói feladatokat, de átszervezések miatt munkája megszűnt és új munkalehetőséget nem talált. Zara felkeresi a területileg illetékes Kormányablakot, hogy felvilágosítást kapjon, hogy milyen támogatásokra jogosult, ugyanis jövedelem nélkül nem tudja fizetni gyermeke iskoláztatását, illetve az albérlet díját sem. Korábban Debrecen Város jegyzője kérelmére hat hónapos időszakra lakhatási támogatást ítelt meg számára. A támogatási időszak múlt hónapban lejárt.

Milyen támogatásokra lesz jogosult a szomáliai menekült nő és kiskorú gyermeke?
Milyen feltételekkel igényelhetik ezeket a támogatásokat?
Jogosult lesz-e Zara Essian további lakhatási támogatásra?

³⁵ Metvhr. 54. §

³⁶ Metvhr. 55-58. §

Mely hatósághoz kell címeznie kérelmét?
Milyen támogatásokra lesz jogosult a szomáliai menekült nő és kiskorú gyermeke?
Milyen feltételekkel igényelhetik ezeket a támogatásokat?

Az ügyintézőnek **a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet** rendelkezései alapján kell a tájékoztatást megadnia Zara Essiannak, ugyanis az ügyfél menekült jogállással rendelkezik.

A. Létfenntartási támogatás: A menekült elismerésről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított négy évig Zara Essian rendszeres **létfenntartási támogatásban részesülhet**, amennyiben azt kérelmezi (Metvhr. 52. §). A nagykorú menekültnek a rendszeres létfenntartási támogatás az elismerésről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított **harmadik és negyedik évben akkor folyósítható**, ha igazolja, hogy

- elhelyezkedése érdekében a támogatás folyósításának ideje alatt legalább egy évig a munkaügyi központtal folyamatosan együttműködött,
- szakképzésben vagy átképzésben vett részt,
- vagy legalább három hónapig közcélú munkát, közmunkát, közhasznú munkát végzett vagy legalább három hónapig közfoglalkoztatásban vett részt,
- vagy a munkaügyi központ közreműködése nélkül legalább egy évre vagy határozatlan időre legális munkaviszonyt létesített.

A szomáliai nő igazolni tudja kétéves bejelentett legális munkaviszonyát, ezért jogosult a rendszeres létfenntartási támogatásra. A rendszeres létfenntartási támogatást a menekült kérelmére **a menekültügyi hatóság állapítja meg**, és azt **a járási hivatal hivatonta** - a hónap 15. napjáig - **folyósítja**, majd visszaigényli a menekültügyi hatóságtól.

A rendszeres létfenntartási támogatás havi legalacsonyabb összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének huszonöt százaléka, **legmagasabb összege** az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege. A menekültügyi hatóság a támogatás összegére vonatkozó döntés meghozatala során **különösen az alábbi szempontokat mérlegeli:**

- a kérelmező menekült, illetve oltalmazott, valamint a vele egyazon háztartásban együtt élő házastársa és egyenes ági rokona összes jövedelmének figyelembevételével számított egy főre jutó havi jövedelem nagysága, továbbá
- a kérelmező személyes körülményei, különösen életkora, egészségi állapota és családi állapota. (Metvhr. 52. § ´)

B. Lakhatási támogatás: A menekült jogállású ügyfél kérelmezheti további hat hónapra a lakhatási támogatás megítélését is, ugyanis a kormányrendelet szerint (54. § (4)) **a támogatás hat hónapra állapítható meg**, amely - kérelemre - **négy éven belül legfeljebb további három alkalommal**, alkalmanként hat hónapos időtar-

tamra állapítható meg. A kérelemhez csatolni kell az érvényes lakásbérleti bérleti szerződést illetve a bérleti díjról kiállított számlát. A lakástámogatási kérelem támogatásáról szóló **határozatot a menekült lakóhelye szerint illetékes járási hivatal** hozza meg.

C. Beiskolázási támogatás: Jogszabály szerint (Metvhr. 46. §) a menekült, az oltalmazott, valamint a menedékes a nevelési-oktatási intézményi tanulmányai folytatása, illetve diákotthoni, kollégiumi elhelyezése érdekében tanévenként egyszer beiskolázási támogatásra jogosult. Ennek értelmében Zara Essian évente egy alkalommal támogatást kérhet kiskorú gyermeke beiskoláztatására. A beiskolázási támogatás iránti kérelmet **a lakó hely szerint illetékes járási hivatalnál** kell benyújtani. A kérelemhez csatolni kell a tanszer, tanfelszerelés, tankönyv, tantárgyi munkafüzet, illetve ruházat költségeit feltüntető számlát.

2.2.5 Emlékeztetőül pontokban

- (1) A menekültügyi igazgatás célja a lakhelyüket elhagyni kényszerült vagy szükségét szenvedő külföldiek befogadása, az állam védelmének biztosítása, humanitárius segítségnyújtás, a menekültek jogainak és megfelelő ellátáshoz jutásuknak védelme.
- (2) Magyarország által nyújtott menedékjog tartalmát, az elismerés feltételeit, az elismerésre, illetve annak visszavonására irányuló eljárás szabályait **a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. Törvény (Met.)** szabályozza, melynek végrehajtásról a **301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet (Metvhr.)** rendelkezik.
- (3) A jogszabály a védelemre szoruló migránsok három csoportját különíti el a menekülés okára tekintettel: a menekült, az oltalmazott, valamint menedékes kategóriáját.
- (4) A **menekült** az a nem magyar állampolgár, akit hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban **faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük** miatt üldöznek, vagy az üldöztetéstől való félelmük megalapozott és a hatóság kérelemre menedékjogot biztosított.
- (5) Az **oltalmazott** az a külföldi, akit a magyar hatóság **kiegészítő védelemben** részesít, mert nem felel meg a menekültkénti elismerés feltételeinek, de fennáll annak a veszélye, hogy származási országába történő visszatérése esetén őt súlyos sérelem érné, és nem tudja, vagy az e veszélytől való félelmében nem kívánja a származási országa védelmét igénybe venni.
- (6) Magyarország **menedékesként ideiglenes védelemben** (meghatározott időtartam lejártáig vagy tény bekövetkeztéig) részesíti azt a külföldit, aki Magya-

rország területére tömegesen menekülők olyan csoportjába tartozik, amelyet Európai Unió Tanácsa vagy az Országgyűlés ideiglenes védelemre jogosultként ismert el, mivel a csoportba tartozó személyek hazájukból fegyveres konfliktus, polgárháború vagy etnikai összecsapás, illetve az emberi jogok általános, módszeres vagy durva megsértése - kínzás, kegyetlen bánásmód - miatt elmenekülni kényszerültek

- (7) **A három személyi körre eltérő szabályok vonatkoznak** az elismerés feltételei és a kizáró okok tekintetében, az elismerés idejére vonatkozóan (határozott időre vagy határozatlan időre történő elismerés) és az elismert személy jogosultságai tekintetében.
- (8) Az elismert személyek Magyarországon való tartózkodásuk idejére az **ellátások és szociális támogatások** széles körére jogosultak **az alapvető létfeltételek biztosítása** (pl. szállás, ellátás, egészségügyi szolgáltatás, lakhatási támogatás, létfenntartási támogatás), **társadalomba történő integráció** (ingyenes nyelvoktatás), **a tankötelezettség teljesítésének** (beiskolázási támogatás) elősegítése érdekében.
- (9) A támogatások iránti kérelmek egy részét a Kormányablakoknál is előterjeszthetik- A döntési jogkörrel rendelkező hatóság a lakóhely szerinti járási hivatal vagy a menekültügyi hatóság.

3 A katasztrófavédelem és katasztrófavédelmi igazgatás

A katasztrófavédelem bonyolult, komplex feladatrendszer, amely döntően államigazgatási szervezési munka formájában valósul meg. Felhasználja szinte minden tudományág eredményeit és ismereteit, mindezek azonban a védelmi igazgatás keretei között kerülnek alkalmazásra.

3.1 A katasztrófavédelmi igazgatás társadalmi jelentősége

Az emberek a történelmi korok során mindig nagy figyelmet fordítottak a biztonságra, törekedtek a biztonságos jelenre, és valamilyen módon igyekeztek hozzájárulni a biztonságos jövő kialakításához.

Ahogy azonban a fejlődés gyorsult, gyarapodtak az ismeretek és egyre gyakoribban lettek a biztonsággal, a veszéllyel kapcsolatos kihívások, mindezek együtt jártak a válaszreakálás gyakoriságával, a válaszadásra lehetőségre álló idő rövidülésével is.

Eleink a pusztító csapásokat valamilyen külső, gyakran vallási akaratnak tekintették és így fogadták el. Később a biztonságot különböző módon értelmezték, de közös jellemzőként a hatalomhoz, a függetlenséghez, vagyis a katonai biztonsághoz, az ellenséggel szembeni védelemhez való kötődés mindegyikben megmaradt.

Ebből adódóan a központi, állami szerepvállalásnak mindig meghatározó szerepe volt, ma, a ténylegesen jelentősen megváltozott körülmények ellenére sincs ez másként.

Ma a katasztrófavédelemnek, és ezen belül a katasztrófaigazgatásnak két nagy feladatsalaggal kell megbirkóznia. Fokozott terhelést jelent az ún. hagyományos feladatok, tüzesetek, műszaki mentések, és egyéb veszély- és káresetekkel szembeni védekezés. Az ország katasztrófavédelmének azonban a már nem túl távoli jövőben is nagyon komoly új kihívásokkal kell szembenéznie. Ezek közül kiemelkedőek a globális klímaváltozás katasztrófavédelmi kérdései, a kritikus infrastruktúrák védelem és a terrorizmus elleni fellépés.

3.2 Az ágazatra vonatkozó leglényegesebb szabályok

A katasztrófavédelmi igazgatás részletesebb szabályozásának megismerése előtt szükséges a területhez tartozó alapvető fogalmak tisztázása, így például, hogy hogyan értelmezendő mindennapi értelemben és szakemberek számára **a katasztrófa fogalma, milyen fajtáit különbözteti meg a jogalkotó**. Ezen fogalmi meghatározások és csoportosítás után a **katasztrófavédelem feladatait** tárgyaljuk.

3.2.1 A katasztrófa fogalma

A nemzetközi, szakmai életben elfogadott katasztrófa meghatározások **az emberi élet és javak, valamint infrastruktúra váratlan, vagy többé-kevésbé előre jelezhető, tömeges és komplex veszélyeztetését** is belefoglalják a szó tartalmába. Különleges körülmények lépnek fel, amelyek különleges megoldásokat követelnek. A körülmények

megelőzése illetve felszámolása rendszerint meghaladja az érintett település, város, megye erejét. Ezért a katasztrófa elhárítása érdekében a helyi államigazgatási és társadalmi szervek erői és eszközei mellett állami, esetenként több állam segítsége is szükséges.

A 2011. évi CXXVIII. törvény szerint **katasztrófa a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet**, amely emberek életét, egészségét anyagi érdekeit, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása, vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, és **különleges intézkedések bevezetését**, valamint az önkormányzatok és állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli.

3.2.2 A katasztrófák csoportosítása

Magyarországon a 2011. évi CXXVIII. törvény V. fejezete „A katasztrófaveszély és a veszélyhelyzet”. A veszélyhelyzet alfejezet 44. §-ából vezethető le, hogy milyen katasztrófatípusok kockázatával kell számolni. Eszerint a veszélyhelyzet az Alaptörvény 53. cikkében meghatározott olyan helyzet, amelyet különösen a következő események válhatnak ki:

<p>elemi csapások, természeti eredetű veszélyek</p>	<p>aa.) árvízvédekezés során, ha az előjelzések szerint az áradó víz az addig észlelt legmagasabb vízállást megközelíti és további jelentős áradás várható, vagy elháríthatatlan jégtorlasz keletkezett, vagy töltésszakadás veszélye fenyeget, ab.) belvízvédekezés során, ha a belvíz lakott területeket, ipartelegeket, fő közlekedési utakat, vasutakat veszélyeztet és a veszélyeztetés olyan mértékű, hogy a kár megelőzése, az újabb előntések elhárítása meghaladja az erre rendelt szervezetek védekezési lehetőségeit, ac.) több napon keresztül tartó kiterjedő, folyamatos, intenzív, megmaradó hóesés vagy hófúvás, ad.) más szélsőséges időjárás következtében az emberek életét, anyagi javait a lakosság alapvető ellátását, veszélyeztető helyzet következik be, ae.) földtani veszélyforrások,</p>
<p>ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszélyek</p>	<p>ba.) a veszélyes anyagokkal és hulladékokkal történő tevékenység során a szabadba kerülő anyag az emberi életet, egészséget, továbbá a környezetet tömeges mértékben és súlyosan veszélyezteti, bb.) nem tervezett radioaktív kiszóródás és egyéb sugárterhelés, amely a biztonságot kedvezőtlenül befolyásolja, és a lakosság nem tervezett sugárterhelését idézi elő,</p>
<p>egyéb eredetű veszélyek, különösen</p>	<p>ca.) tömeges megbetegedést okozó humánjárvány, vagy járványveszély, valamint állatjárvány, cb.) ivóvíz célú vízkivétellel érintett felszíni és felszín alatti vizek havária-szerű szennyezése,</p>

	cc.) bármely okból létrejövő olyan mértékű légszennyezettség, amely a külön jogszabályban meghatározott riasztási küszöbértéket meghaladja, cd.) a kritikus infrastruktúrák olyan mértékű működési zavara, melynek következtében a lakosság alapvető ellátása több napon keresztül, vagy több megyét érintően akadályozott
--	---

3.2.3 Katasztrófavédelmi feladatok

A katasztrófavédelmi tevékenység időszakai a kockázatok mértékéhez igazodva magában foglalják

- a megelőzést, felkészülést,
- a védekezést,
- és a helyreállítást, újjáépítést.

3.2.3.1 A megelőzés

A katasztrófák általi veszélyeztetettség azon időszakát soroljuk ide, amelyben a kritikus események bekövetkezési valószínűségének csökkentése, a bekövetkezés késleltetése, megakadályozása, az eredményes beavatkozási és kárfelszámolási, helyreállítási tevékenység előkészítése és a későbbiekben esetlegesen szükségessé váló eredményes védekezés feltételeinek megteremtése a veszélyeztetettek szempontjából nagyságrendekkel az elfogadható kockázati szint alatt biztonságosan hajtható végre. A kockázatcsökkentés ezen időszakának fő feladatai például a veszélyforrások felmérése, nyilvántartása, a védelmi szervezet létrehozása, fenntartása vagy a jogszabályalkotás.

- Ezen feladatokhoz szorosan kötődik a **felkészülés**, melynek célja a természetes személyek és gazdálkodó szervezetek alkalmassá tétele a katasztrófa-elhárításban, valamint a helyreállításban való hatékony és szakszerű közreműködésre. A felkészülés fő feladatai például az elhárítás és helyreállítás anyagi-technikai, pénzügyi feltételeinek megteremtése, az anyagi-technikai tartalékképzés, a kitelepítés és befogadás tervezése.

3.2.3.2 A védekezés

A katasztrófa, illetve közvetlen veszélye elhárításának időszaka, melyben a kritikus események hatásainak a csökkentése, továbbterjedésének a megakadályozása vagy késleltetése, az azonnali élet és vagyonmentés érdekében zajlik. Ennek fő feladatai például az értesítés és bejelentés, az élet-, vagyon- és műszaki mentés, a minősített helyzet kihirdetése, rendkívüli rendszabályok foganatosítása.

3.2.3.3 Helyreállítás (Rehabilitáció)

A katasztrófák elleni küzdelem a védekezés rendkívüli időszakán túlmutató kérdéseket is felölel, ugyanis a helyzet normalizálását szolgáló munkák nagyban elősegíthetik a végleges helyreállítást. Az ezen időszakban elvégzett feladatok a keletkezett károk és következmények felmérését, felszámolását, az élet feltételeit biztosító alapellátás és közszolgáltatás normalizálását, a felelősség megállapítását és a kártérítés meghatározása érdekében szükséges tényfeltárást szolgálják.

3.3 Jogsabályi alapok

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény¹⁰ (a továbbiakban: Kat. tv.), ami 2012. január 1-én lépett hatályba és tartalmazza a polgári védelemre vonatkozó törvényi szintű szabályozást is, egyben hatályon kívül helyezve a polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvényt.

A Kat. tv. alapvetően megváltoztatta – erősebbé és hatékonyabbá tette – a katasztrófavédelem rendszerét. A legfontosabb alapelv azonban az új törvényben is változatlan: a katasztrófavédelem nemzeti ügy, a védekezés egységes irányítása állami feladat és minden állampolgárnak, illetve személynek joga van arra, hogy megismerje a környezetében lévő katasztrófaveszélyt, elsajátítsa az irányadó védekezési szabályokat, továbbá joga és kötelessége, hogy közreműködjön a katasztrófavédelemben.

A Kat. tv. meghatározza, hogy a védekezésben és a következmények felszámolásában az erre a célra létrehozott szerveken kívül kik vesznek részt, például: az állampolgárok, a polgári védelmi szervezetek, a gazdálkodó szervezetek, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, az önkormányzatok, az állami meteorológiai szolgálat, az állami mentőszolgálat, a vízügyi igazgatási szervek, az önkéntesen részt vevő civil szervezetek, továbbá nem természeti katasztrófa esetén annak okozója és előidézője.

3.4 A katasztrófavédelem hazai szervezetrendszere és feladataik

A katasztrófavédelem megvalósításában résztvevő hivatásos katasztrófavédelmi szerv az országos illetékességgel működő központi szerv, a megyei, fővárosi illetékességgel működő területi szervek, a helyi szervek a katasztrófavédelmi kirendeltségek és a hivatásos tűzoltóságok.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv államigazgatási feladatot is ellátó rendvédelmi szerv, amelynek tagjai hivatásos állományúak, kormánytisztviselők, köztisztviselők és közalkalmazottak.

A katasztrófavédelem meghatározó szervezetrendszerei:

Tűzoltóság: A tűzoltóság állami feladatai elsősorban a mentő-tűzvédelem, a tűzvédelmi hatósági, tűzeseti helyszíni szemle tevékenységében, valamint az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok szakmai felügyeleti hatáskörében nyilvánul meg.

Polgári védelem: A polgári védelem átalakulását az önkéntes és köteles polgári védelmi szervezetek megalakulása jellemzi. Az úgy felfogásában, mint feladatrendszerében megújult, jelentősen közeledett az európai normákhoz, ma már alkalmas arra, hogy a veszélyhelyzetek védelmi igazgatási koordinációját végezze.

Iparbiztonság: A veszélyes ipari üzemekkel kapcsolatos hatósági engedélyezési, felügyeleti, ellenőrzési feladatok és a területi szervek katasztrófavédelmi feladatai a kiterjednek több, eddig nem szabályozott veszélyes tevékenységre. Többek között a küszöb alatti üzemekre, kiemelten kezelendő létesítményekre, veszélyes áru- (közúti, vasúti, vízi és légi) szállításra létesítményei) is, továbbá a kritikus infrastruktúrák védelmével kapcsolatos feladatokra.

3.4.1 Központi szint

3.4.1.1 Országgyűlés

A katasztrófavédelem terén az Országgyűlés elsődleges hatásköre kiterjed a veszélyhelyzet Kormány által kihirdetésének 15 napon túli meghosszabbítására.

A legfelső törvényhozó testület biztosítja a katasztrófavédelem hatékony működéséhez elengedhetetlenül szükséges jogharmonizációt és költségvetési feltételeket.

Mindezek mellett az Országgyűlés a katasztrófavédelem számára biztosítja a működéshez nélkülözhetetlen jogszabályokat és alapelveket, így a katasztrófavédelemről, tűzvédelemről szóló és más egyéb kapcsolódó ágazati törvényekbe beépítve.

3.4.1.2 Kormány

A katasztrófavédelem irányítási mechanizmusa csúcsán a Kormány áll. Jelentős feladatok hárulnak rá a megelőzés, felkészülés, a védekezés és a helyreállítás időszakában egyaránt. A Kormány hatásköre a minősített helyzetek közül a veszélyhelyzet létrejöttének megállapítása, kihirdetése és a szükséges rendkívüli intézkedések rendeleti úton történő bevezetése.

A Kormány kompetenciája a katasztrófák elleni védekezés irányításának és a végrehajtás összehangolásának a megszervezése. 'Felelős a katasztrófavédelem rendszerének normál és minősített időszaki kialakításáért, az abban részt vevő állami szervek jog- és hatáskörének, feladatainak meghatározásáért, az egységes katasztrófavédelmi rendszer működési feltételeinek biztosításáért.

3.4.1.3 A Katasztrófavédelmi Koordinációs Kormánybizottság (KKB)

A katasztrófavédelem kormányzati feladatai összehangolására Katasztrófavédelmi Koordinációs Kormánybizottság került megalakításra, melynek feladata a felkészülés, megelőzés és védekezés egységes követelményeinek a meghatározása, a kormány ez irányú döntései előkészítése, a védekezés irányítása. A hivatásos katasztrófavédelem szerv központi szerve: **Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság**

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság országos szinten felelős a katasztrófavédelem egységes szakmai irányításáért. Területi szervei a Katasztrófavédelmi Igazgatóságok.

3.4.1.4 Területi szint: Megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok

Az igazgatóságok államigazgatási feladatot is ellátó, önálló gazdálkodást folytató, előirányzataik felett részjogkörrel rendelkező rendvédelmi szervek, melyek illetékességi területe az adott megye közigazgatási területe. Az igazgatóságok ellátják a jogszabályokban és az SZMSZ-ükben részükre meghatározott feladatokat, irányítják, ellenőrzik a közvetlen alárendeltségükben működő kirendeltségek tevékenységét, közvetlen szakmai felügyeletet gyakorolnak a hivatásos önkormányzati, az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok felett.

3.4.1.5 Helyi szint: katasztrófavédelmi kirendeltségek

Helyi szinten katasztrófavédelmi kirendeltségek működnek, melyek állományban **hivatásos tűzoltó parancsnokságok és őrsök működnek.**

3.4.1.6 Katasztrófavédelemben résztvevő szervek és szervezetek

A Kat. meghatározza a katasztrófavédelemben résztvevők körét. A katasztrófák elleni védekezésben a **társadalomnak szinte a teljes vertikuma részt vesz**, meghatározott közreműködői minőségben. A teljesség igénye nélkül az alábbiakban áttekintjük néhány meghatározó közreműködő szerv, szervezet fontosabb feladatait.

A fegyveres erők és rendvédelmi szervek az alaprendeltetésükből adódó feladataik ellátása mellett kötelesek részt venni a katasztrófavédelemben is, mivel sajátos felépítésük, felkészültségük, szervezett alkalmazhatóságuk és felszereltségük a polgári szférában nem található meg és nem pótolható.

A Magyar Honvédség normál időszakban is olyan kiképzést, felkészítést folytat, amely a kijelölt csapatok azonnali vagy rövid időn belüli igénybevételét lehetővé teszi.

A rendőrség az elsődleges beavatkozók egyike, de jelentős feladatai vannak a kárhelyszín lezárásában, a forgalom biztosításában, ellenőrző-áteresztő pontok működtetésében. Gyakori feladat a lakosság tájékoztatásában való részvétel, de talán még fontosabb a 112-es általános hívószámon bejelentett események vétele és továbbítása az illetékesek felé.

Az egészségügyi szervezetek a helyzet függvényében lehetnek elsődleges beavatkozók, de lehetnek egy adott esemény felelős kezelői is (baleseti sérültek ellátása, vegyi szennyezett személyek mentése, mentesítés vagy humán járványok felszámolása stb.).

Kiemelt szerepe van a **humanitárius segítségnyújtásban részt vevő szervezeteknek** (a Magyar Vöröskereszt, a Máltai Szeretet Szolgálat, A Magyar Karitasz szervezeteinek) és az önkéntes speciális mentő csoportoknak.

4 A Katasztrófavédelem területei

4.1 Polgári védelmi igazgatás

Az egységes irányítású katasztrófavédelmi rendszer – részeként a polgári védelmi igazgatás is – 2000-től több mint tíz éven át a gyakorlatban bizonyította létjogosultságát, ugyanakkor a társadalmi, gazdasági, szövetségi környezet változásai, új követelmények megjelenése sürgette már a felülvizsgálatot. Ennek eredményeképpen a polgári védelmi igazgatás jogszabályi környezete is megújult 2011-ben. Alapvető kérdéseket a változások nem érintettek, hiszen a nemzetközi jogi alapok ugyanazok..

4.1.1 A polgári védelmi igazgatással összefüggő legfontosabb feladatok

4.1.1.1 Polgármester

A polgármester (a fővárosban a főpolgármester) az illetékességi területén irányítja, és szervezi a felkészülés és a védekezés feladatait. E feladatok végrehajtására – a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve egyetértésével – közfoglalkoztatási támogatást igényelhet az erre a célra létrehozott költségvetési előirányzat terhére, a külön jogszabályban meghatározottak szerint.

4.1.1.2 A Kormányablakok hatáskörét érintő polgárvédelmi igazgatási feladatok, melyek a polgármester hatáskörébe tartoznak az alábbiak:

- A kiképzésen való részvétel alóli halasztás engedélyezése
- A gyakorlaton való részvétel alóli halasztás engedélyezése
- A kiképzésen való részvétel alóli felmentés
- A gyakorlaton való részvétel alóli felmentés
- Szolgálatadási kötelezettség alóli felmentés, ok bejelentése
- A mentési munkák alóli mentesítés
- A polgári védelmi szervezetbe történő önkéntes jelentkezés
- A polgári védelmi szervezetbe történő beosztás megszüntetése
- A polgári védelmi szervezetbe történő beosztás módosítása
- A polgári védelmi szervezetbe történő beosztás elleni fellebbezés
- A polgári védelmi kötelezettség alóli mentesség közlése
- A polgári védelmi kötelezettség munkakör ellátásával, közmegbízatus gyakorlásával való teljesítésének közlése

Ezekben az ügyekben az ügyfél kérelmét előterjeszheti a Kormányablakoknál, ahonnan azt a polgármester számára továbbítják a döntés meghozatala céljából.

4.2 Tűzvédelmi igazgatás

4.2.1 Társadalmi jelentősége: A tűz elleni védekezés fogalma, helye a közigazgatásban

A tűz elleni védekezés jellegét tekintve közfeladat, amelyet a társadalom létfeltételeinek biztosítása körében minden társadalomban meg kellett és meg kell szervezni. Mint minden közfeladat a társadalom tagjainak együttes erőfeszítését igényli és megszervezésében jelentős szerepe van az államnak és szerveinek.

Magyarországon a tűz elleni védekezés rendszerét, a tűzvédelmi feladatokat, jogokat és kötelezettségeket az 1996. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Tűzvédelmi törvény) és végrehajtási rendeletei szabályozzák. A tűz elleni védekezés (a továbbiakban: tűzvédelem) a Tűzvédelmi törvény meghatározása szerint, a tűzvédelem fő feladatait megjelölve: **a tüzesetek megelőzését, a tűzoltási feladatok ellátását, a tűzvizsgálatot, valamint ezek feltételeinek biztosítását jelenti.** Ezek a feladatok az alábbi tevékenységeket foglalják magukba:

4.2.1.1 A tüzesetek megelőzése

A tűzmegelőzés a tüzek keletkezésének megelőzésére, továbbterjedésének megakadályozására, illetőleg a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítására vonatkozó, a létesítés és a használat során megtartandó tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, hatósági előírások rendszere és az azok érvényesítésére irányuló tevékenység.

-

4.2.1.2 A keletkezett tüzek eloltása

A tűzoltási feladat a veszélyeztetett személyek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, az anyagi javak védelme, a tűz eloltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele, továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítása.

4.2.1.3 A tűzvizsgálat

A tűzvizsgálat a tűz keletkezési idejének, helyének és okának felderítésére irányuló hatósági tevékenység, amelynek célja olyan tűzmegelőzési, tűzoltási beavatkozási tapasztalatok megszerzése, következtetések levonása, amelyek alkalmasak a tűzmegelőzési ismeretek bővítésére és a mentési beavatkozási feltételek javítására.

4.2.1.4 A tűzvédelem feltételeinek biztosítása

A tűzvédelem fogalma a tűzmegelőzési, a tűzoltási és a tűzvizsgálati feladatokon túl magában foglalja e feladatok teljesítéséhez szükséges személyi, tárgyi, anyagi, műszaki szervezeti és szervezési feltételek biztosítását is.

4.2.1.5 A tűzvédelmi hatósági hatáskörök

A tűzvédelmi hatóság külön jogszabályban meghatározott esetekben engedélyező, tiltó és korlátozó intézkedéseket tesz, a tűzesettel kapcsolatban tűzvizsgálati eljárást folytat le és hatósági bizonyítványt ad ki, valamint a tűzvédelmi kötelezettségeiket megsértőkkel szemben tűzvédelmi bírságot szab ki. (1996. évi XXXI. törvény 11. §)

A tűzvédelmi hatósági jogköröket a katasztrófavédelem – jogszabályban meghatározott - hivatásos szervei gyakorolják. Nem terjed ki a katasztrófavédelmi szervek tűzvédelmi hatósági hatásköre a honvédelmi létesítményekre és a bányák földalatti részére.

A 259/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet (továbbiakban: kormányrendelet) határozza meg a tűzvédelmi hatósági ügyekben eljáró hatóságokat és a leggyakrabban előforduló hatósági jogköröket. A kormányrendeletben nem szabályozott tűzvédelmi hatósági feladatok vonatkozásában az adott feladatot meghatározó külön jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni illetve azt az általános szabályt, hogy, ha jogszabály másként nem rendelkezik, - vagyis általános tűzvédelmi hatóságként - illetve szakhatóságként mindig a legalsóbb fokú tűzvédelmi hatóság jár el.

A tűzvédelmi szolgáltatás felügyeleti jogkörök

A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény szerinti szolgáltatás felügyeletét ellátó hatóságként a BM Országos **Katasztrófavédelmi Főigazgatóság** jár el:

- ✓ a bejelentés köteles tűzvédelmi szolgáltatások,
- ✓ tűzoltó készülékek karbantartása és felülvizsgálata,
- ✓ tűzoltó technika felülvizsgálata, javítása, ha a szolgáltatás végzése a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve, területi szervei, hivatásos tűzoltóságai, önkormányzati tűzoltóság, létesítményi tűzoltóság vagy tűzoltósági szolgáltatást nyújtó vállalkozás által készenlétben tartott tűzvédelmi technikára vonatkozó,
- ✓ beépített tűzjelző berendezés vagy tűzoltó berendezés kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata,
- ✓ tűzátjelzés fogadása, tűzjelző vagy tűzoltó központok, valamint tűzjelző és tűzoltó központok távfelügyelete, valamint
- ✓ a tűzvédelmi szakértői tevékenység tekintetében,
- ✓ a pirotechnikai termékekhez, tűzoltó készülékekhez, beépített tűzjelző- és oltó berendezésekhez, beépített hő- és füstelvezető rendszerekhez kötődő tűzvédelmi szakvizsgáztatással összefüggő oktatásszervezői és tűzvédelmi szakvizsgáztatási tevékenységgel kapcsolatban,
- ✓ a területi szervek (katasztrófavédelmi igazgatóságok) tekintetében a tűzvédelmi szakvizsgálóval összefüggő oktatásszervezői tevékenységgel kapcsolatban.

A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény szerinti szolgáltatás felügyeletét ellátó hatóságként a területi szervek (**katasztrófavédelmi igazgatóságok**) járnak el:

- ✓ a hegesztők és az építőipari tevékenység során nyílt lánggal járó munkát végzők,
- ✓ az „A” és „B” tűzveszélyességi osztályba sorolt anyagoknak bármely időpontban 300 kg tömegmennyiséget meghaladó mennyiségű tárolását vagy 100 kg tömegmennyiséget meghaladó mennyiségű ipari vagy szolgáltatás körébe tartozó feldolgozását, technológiai felhasználását végzők,
- ✓ az éghető gáz lefejtését, töltését, kiszolgálását, továbbá autógáz kiszolgálását végzők,
- ✓ a tűzgátló nyílászáró-szerkezetek beépítését, javítását, karbantartását végzők,
- ✓ a tűzoltó-vízforrások felülvizsgálatát végzők, valamint
- ✓ a tűzállóságot növelő bevonati rendszerek alkalmazását, karbantartását végzők tevékenységéhez kötődő tűzvédelmi szakvizsgáztatással összefüggő oktatásszervezői és tűzvédelmi szakvizsgáztatási tevékenységgel kapcsolatban.

Első fokú tűzvédelmi szakhatóságként az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltségek járnak el minden olyan tűzvédelemmel is kapcsolatos ügyben, amelyre kormányrendelet másként nem rendelkezik (általános tűzvédelmi szakhatóság).

Első fokú tűzvédelmi szakhatóságként a fővárosi, megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok járnak el

- ✓ a kormányrendeletben meghatározott, nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításához szükséges hatósági engedélyezési eljárásokban.
- ✓ A polgári repülőtereket érintő közigazgatási hatósági eljárásokban.
- ✓ Az meghatározott építmények építésügyi hatósági eljárásaiban az első végleges használatbavételig (pl. magas építmények, a 20 000 m² összesített szint alapterületűnél nagyobb középmagas építmények, a 4000 főnél nagyobb befogadóképességű művelődési, kulturális rendeltetésű közhasználatú építmények, a metró és földalatti vasúti létesítmények, az Országház, Országgyűlési Irodaház, Miniszterelnökség létesítményei stb.)

Első fokú tűzvédelmi szakhatóságként **BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság** jár el a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok létesítményei vonatkozásában.

4.2.1.6 Az illetékesség szabályai

A tűzvédelmi hatósági ügyekben eljáró helyi szervek (katasztrófavédelmi kirendeltségek) illetékessége sajátosan alakul. E szervek szervezeti, működési - és kialakult területi elhe-

lyezkedési sajátosságai indokolják, hogy miniszteri rendelet ne a járásoknak megfelelően, hanem a fenti sajátosságaik figyelembevételével határozza meg az illetékességi területüket.

A katasztrófavédelmi kirendeltségek illetékessége jogszabályban meghatározott több település - esetenként több járás, a fővárosban több kerület - közigazgatási területére terjed ki. A katasztrófavédelmi kirendeltségek illetékességi területét a 43/2011. (XI. 30.) BM rendelet határozza meg.

A megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok illetékességi területe az adott megye közigazgatási területe. A BM OKF illetékességi területe az ország egész területe.

A kérelem befogadó helyi szervek

A katasztrófavédelmi őrsök és irodák, valamint az önkormányzati tűzoltóságok hatósági jogkörrel nem rendelkeznek, azonban a katasztrófavédelmi kirendeltség vezetője által meghatározottak szerinti – ügyintézés nélküli (kérelem befogadásra irányuló) - ügyfélfogadást tartanak.

5 Közlekedéshatósági feladatok

5.1 Közlekedésrendészet

A közlekedés fejlődési szakaszai leképezik az adott társadalom gazdasági fejlettségi színvonalát, a gazdasági fejlődés szakaszait. A mai értelemben vett, korszerű közlekedés kialakulását a XVIII. század ipari forradalma determinálta. A közlekedés, mint a gazdaság önálló ága lényegesen eltérő jellemzőket mutat, mint az ipar és a mezőgazdaság. A közlekedés alapvetően öt ágazatra tagolódik, de minden egyes ágazat azonos terméket hoz létre: a helyváltoztatást. A közlekedés tehát nem hoz létre új értéket, de értéktermelő folyamat. Formai szempontok alapján csak az áru- és a személyszállítást lehet megkülönböztetni, így megkülönböztethetnénk az áruszállítási és a személyszállítási ágazatot, ám egy kivétellel valamennyi ágazat végez személy és áruszállítást is. Ezért nem a közlekedés terméke szerint különböztetjük meg az egyes ágazatokat, hanem a közlekedési útvonal, pálya, a használt természetes vagy mesterséges közlekedési hely alapján. A közlekedés öt ágazattal rendelkezik: **vasúti közlekedés, közúti közlekedés, vízi közlekedés, légi közlekedés** és **vezetékes szállítás**.

A közlekedés általános jellemzői közé tartozik az inhomogenitás, hiszen jelentősen különböző technikai eszközök, különböző adottságú közlekedési pályákon, különböző teljesítményekkel vesznek részt a folyamatban

5.1.1 Védett társadalmi érdek: a közlekedésrendészet társadalmi jelentősége

A közlekedés személyeknek és dolgoknak rendszeresen ismétlődő, tömeges helyváltoztatása, mely speciális technikai eszközök igénybevételével, a társadalom személy- és áruszállítási szükségletei alapján megy végbe.

A közlekedési rendszert hagyományosan három elemmel szokás jellemezni, úgymint az **ember**, a **jármű**, és a **közlekedés környezete**. E három elem harmóniája tartja stabilan magát a közlekedési rendszert. A közlekedésbiztonság védelemre szorul, mely védelmet nagyrészt az állami rendészeti tevékenység szolgálja.

A **rendészet** olyan közigazgatási tevékenység, amelynek alapvető feladata **a közrend és a közbiztonság védelme és az állampolgárok személyes biztonságának garantálása, valamint a rend megzavarása esetén közreműködés annak helyreállításában**. A rendészet tulajdonképpen speciális igazgatási tevékenység, mely adminisztratív eszközökkel, megelőző jelleggel realizálódik. Alapvető jellemzője, hogy rendészeti tevékenység csak állami tevékenység lehet. A rendészet és a rendvédelem azonban nem azonos fogalmak. Természetesen közös elemük a rend, melyet a rendészet igazgat, míg a rendvédelem – a legális kényszer eszközével is – védelmezhet.

Alapvető rendészeti feladat tehát a közbiztonság védelme, melyből következik, hogy a **közlekedésrendészeti tevékenység feladata** nem más, mint a **közlekedésbiztonság védelme**.

A közlekedésrendészet tehát, a biztonságos, balesetmentes, a személy- és vagyonbiztonság sérelmét elkerülő közlekedés állami, adminisztratív igazgatási tevékenységgel való biztosítása, melyhez – mint minden rendészeti tevékenységhez – kapcsolódik, a kikényszeríthetőség, amihez akár erőszak alkalmazása is társulhat.

A közlekedésrendészet – fenti cél biztosítására szolgáló – alapfeladatai a közlekedési hatósági és rendészeti feladatellátás, a közlekedési feltételek figyelemmel kísérése, a közlekedésbiztonság felügyelete és fenntartása.

5.1.2 Az ágazatra vonatkozó leglényegesebb szabályok

 Az közlekedéshatósági tevékenységgel összefüggő jogszabályok jegyzékét lásd a tananyaghoz kapcsolódó e-learning tananyagban.

5.1.3 Az egyes ügytípusokra vonatkozó szabályok

5.1.3.1 A közúti járművezetők vizsgáztatása

A **közlekedési hatóság** köteles az ügyfelek tájékoztatása, ezért a valamennyi közúti járművezetői vizsgáztatást intéző ügyfélfogadó helyiségében biztosítani kell annak lehetőségét, hogy az állampolgárok megbízható, pontos tájékoztatást kapjanak a közúti járművezető képzés és vizsgáztatás mindazon ügymeneti részleteiről, amelyek közvetlenül érintik őket.

A közlekedési hatóság meghatározza például a képzés, továbbképzés és a vizsgáztatás tárgyi feltételeinek alkalmazására vonatkozó technológiai és műszaki követelményeket, a vizsgakövetelményekre vagy a képesítés megszerzésére vonatkozó előírások alapján a számon kérhető ismeretanyagot, a vizsgafeladatokat, vizsgatárgyakat, a képzések tanterveit, a tantervi óraszámokat stb.

A képzés

A közúti járművezetők képzése a közlekedési hatóság képzési engedélye alapján végezhető. A képzésre a hatóság a következő kategóriákra adhat engedélyt: „A”, „A korlátozott”, „A2”, „B”, „C”, „D”, „M”, „AM”, „T”, „K”, „TR” kategóriákban, „A1”, „C1”, „D1” alkategóriákban, továbbá a „B+E”, „C+E”, „C1+E”, „D+E”, „D1+E” kombinált kategóriákban.³⁷

³⁷ A felsorolt kategóriák tartalmát a [326/2011. \(XII. 28.\) Korm. rendelet](#) 1- sz. melléklete tartalmazza a 2006/126/EK irányelvnek megfelelően.

A vizsgáztatás

A közúti járművezetők vizsgáztatását a közlekedési hatóság szervezi és végzi. A vizsgára bejelentett tanuló vizsgáztatásában a közlekedési hatóság vizsgabiztosi névjegyzékében szereplő vizsgabiztosa működik közre. A vizsgatárgyra vonatkozó **vizsgakötelezettség teljesítése alól felmentést – kérelemre –** megfelelő képesítés, végzettség esetén a közlekedési hatóság ad. Az adott kategóriás vezetői engedély megszerzésére irányuló összes vizsgakövetelmény teljesítéséről az utolsó vizsgát követően a közlekedési hatóság **vizsgaigazolást állít ki.**

A közúti járművezető-képzés és vizsgáztatás ellenőrzése:

A közlekedési hatóság feladata a **közúti járművezető-képzés, a szaktanfolyami képzés, továbbá a vizsgáztatás rendszeres ellenőrzése, és a tevékenységek szakfelügyeletének megszervezése.** A hatóság minőségbiztosítási szabályokat állapít meg a vizsgabiztosokra vonatkozó követelmények fenntartása érdekében.

A közúti járművezetők utánképzése:

A járművezetők utánképzésére jogosító engedélyt a közlekedési hatóság adja ki, annak aki az előírt személyi és tárgyi feltételekkel rendelkezik. A hatóság bármely feltétel hiánya vagy nem kielégítő szakmai színvonal esetében az engedélyt visszavonja.

Utánképzésen kell részt vennie annak a járművezetőnek

- akit a bíróság vagy a szabálysértési hatóság közlekedési szabálysértés miatt legalább 6 hónapra, illetve
- akit a bíróság közlekedési bűncselekmény elkövetése miatt a járművezetéstől eltiltott, továbbá
- akinek vezetői engedélyét a közúti közlekedési előéleti pontrendszer alapján az eljáró hatóság visszavonta.

Az eltiltás időtartamának eltelte után a vezetői engedély csak abban az esetben adható vissza, ha az érintett személy igazolja, hogy az utánképzésen részt vett.

5.1.4 Közlekedésrendészeti hatósági feladatokat ellátó hazai szervezetrendszer

5.1.4.1 Központi szint

A **Nemzeti Közlekedési Hatóság** a közlekedésért felelős miniszter (jelenleg: Nemzeti Fejlesztési Miniszter) irányítása alatt működő központi hivatal. A Hatóság a Közlekedési Főfelügyelet, a Központi Közlekedési Felügyelet, a megyei (fővárosi) közlekedési felügye-

letek, a Polgári Légiközlekedési Hatóság és – a katonai légügyi hatósági feladatok tekintetében – a HM Katonai Légügyi Hivatal jogutódjaként 2007. január elsején jött létre.

A Hatóság a feladatait a központi szerve és különös hatáskörű országos illetékességű elsőfokú szervei útján látja el. A Hatóság központi szerve a Központ, amelyet a Hatóság elnöke közvetlenül vezet. A Hatóság elsőfokú szervei

- a **Közúti Gépjármű-közlekedési Hivatal**, amelyet a közúti gépjármű-közlekedési elnök-helyettes vezet,
- az **Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal**, amelyet az útügyi, vasúti és hajózási elnök-helyettes vezet,
- a **Légügyi Hivatal**, amelyet a légügyi elnök-helyettes vezet.

A Központ és a Hatóság első fokú szervei országos illetékességgel járnak el, székhelyük Budapest.

A Nemzeti Közlekedési Hatóság feladatait funkcionálisan tehát az alábbi kategóriákba sorolhatjuk:

1. **Közúti Gépjármű-közlekedési feladatok**
2. **Útügyi feladatok**
3. **Vasúti közlekedési feladatok**
4. **Hajózási feladatok**
5. **Légügyi feladatok**

A feladat jellege szerint a hatósági tevékenység lehet:

1. **Kérelmek, engedélyek elbírálása**
2. **Hatósági ellenőrzési feladatok**
3. **Bírságotlasi tevékenység**

A bírságotlással kapcsolatos eljárás lefolytatására belföldi forgalomban közlekedő jármű esetén a közlekedési hatóság és a rendőrség, míg nemzetközi forgalomban közlekedő jármű esetén a vámhatóság is jogosult.

5.1.4.2 Területi szint

A **megyei és fővárosi közlekedési felügyelőségek** a fővárosi és megyei kormányhivatalok közlekedési szakigazgatási szervei. A megyei és fővárosi közlekedési felügyelőségek által első fokon hozott döntés elleni fellebbezést a Nemzeti Közlekedési Hatóság Központja bírálja el.

5.2 A kormányablakok hatáskörét érintő közúti közlekedési hatósági feladatok

5.2.1 Közúti közlekedési feladatok

5.2.1.1 Kérelmek és engedélyek

1. Személytaxi, személygépkocsis személyszállítás

A közúti közlekedésről szóló törvény értelmében a közúti árutovábbítási, az autóbusszal díj ellenében végzett személyszállítási és a személygépkocsival díj ellenében végzett személyszállítási tevékenység, valamint a gazdálkodó szervezet által végzett saját számlás áruszállítási és a saját számlás személyszállítási tevékenység, továbbá az e tevékenységekhez használt járművek üzemeltetése csak meghatározott feltételekkel végezhető.

Közúti közlekedési szolgáltatásként személygépkocsival személytaxi-szolgáltatás vagy személyszállító szolgáltatás csak engedéllyel végezhető, más közúti közlekedési szolgáltatás végzését pedig a tevékenység megkezdése előtt legalább 30 nappal a közlekedési hatóságnak be kell jelenteni.

Taxiengedély annak a vállalkozásnak adható, amelynél igazolt a személyes megbízhatóság, a szakmai alkalmasság, a megfelelő pénzügyi teljesítőképesség, mely kritériumok tartalma jogszabályban egyértelműen meghatározott.

2. Közúti árutovábbítás

Magyarország területén belföldi forgalomban 3,5 tonnát meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű teherjárművel díj ellenében végzett közúti árutovábbítási tevékenység közúti árutovábbítási engedéllyel, 7,5 tonnát meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű teherjárművel saját számlás közúti áruszállítás közúti áruszállítási igazolvánnyal végezhető. A közlekedési hatóság a tevékenységi engedélyt a gazdálkodó szervezet kérelmére adja ki, abban az esetben, ha a kérelmező megfelel a jogszabályban foglalt feltételeknek.

A közlekedési hatóság a tevékenységi engedélyt a jogszabályban meghatározott esetekben korlátozza, felfüggeszti, illetve a tevékenységi engedélyt (az engedélykivonatokkal együtt) visszavonja. Tipikus jogszabálysértő esetek, ha a gazdálkodó szervezet az engedélyben foglaltaktól eltérő tevékenységet végez, illetve a járművezető személyi feltételeire, vezetési és pihenőidejére, a teherjármű, műszaki, biztonsági, környezetvédelmi vagy egyéb követelményeire, a szállítás feltételeire, az árutovábbítási, az ellenőrzési okmányoknak a használatára vagy az adatszolgáltatási kötelezettségre vonatkozó előírásokat megsérti.

Közúti közlekedési szolgáltatás keretében járművet az vezethet, akinek

- az adott jármű vezetéséhez szükséges vezetői engedélye van,
- amennyiben ezt az adott tevékenységre jogszabály előírja, pályaalakmassági minősítése is van,
- megfelel a tevékenységéhez igazodó képesítési követelményeknek, és erről igazolványa van.

A fenti okiratokat a jármű vezetőjének a szolgáltatás teljesítése közben magánál kell tartania.

3. Közúti személyszállítás

Magyarország területén belföldi forgalomban autóbusszal díj ellenében személyszállítási tevékenység közúti személyszállítási engedéllyel, saját számlás személyszállítás közúti személyszállítási igazolvánnyal végezhető.

A közforgalmú menetrend szerinti személyszállítási tevékenység végzésére kiadott engedély időbeli hatályára a közszolgáltatási szerződésben foglaltak az irányadók.

A közlekedési hatóság a tevékenységi engedélyt a jogszabályban meghatározott esetekben korlátozza, felfüggeszti, illetve a tevékenységi engedélyt (az engedélykivonatokkal együtt) visszavonja. Tipikus jogszabálysértő esetek, ha a gazdálkodó szervezet az engedélyben foglaltaktól eltérő tevékenységet végez, különösen, ha ismételten olyan személyszállítási tevékenységet végez, amelyre az engedélye nem jogosítja.

4. Közösségi árutovábbítási és személyszállítási engedély

Magyarország területét érintő nemzetközi forgalomban díj ellenében végzett közúti árutovábbítás, valamint saját számlás közúti áruszállítás az adott tevékenységre vonatkozó, nemzetközi közúti áru fuvarozásra kiadott közösségi engedéllyel, vagy a Közlekedési Miniszterek Európai Konferenciája által létrehozott engedéllyel (CEMT engedély), vagy teherjárműre kettő vagy többoldalú nemzetközi egyezmény alapján kiadott engedéllyel végezhető.

A CEMT engedélyek olyan multilaterális engedélyek, amelyek feljogosítják a CEMT tagországokban működő fuvarozó vállalkozásokat arra, hogy nemzetközi közúti áru fuvarozási tevékenységet folytassanak egy meghatározott kvótarendszer alapján, és ennek keretében fuvarozási műveleteket teljesítsenek a CEMT tagországok között, és tranzitforgalomban egy vagy több CEMT tagország területén keresztül, valamely CEMT tagországban nyilvántartásba vett járművel. Az engedélyek nem érvényesek az egyes tagországok és harmadik országok között lebonyolított fuvarozási műveletekre.

Nemzetközi forgalomban autóbusszal díj ellenében személyszállítás, valamint autóbusszal saját számlás személyszállítás az adott tevékenységre vonatkozó, valamely EGT-tagállam által nemzetközi közúti személyszállításra kiadott közösségi engedéllyel, vagy közösségi igazolvánnyal, továbbá az autóbusszal végzett nemzetközi nem menetrend szerinti személyszállításról szóló (INTERBUS) megállapodás alapján kiadott engedéllyel birtokában lehetséges.

A más tagállam hatósági engedélyével és jelzésével ellátott, díj ellenében közúti árutovábbítást végző 3,5 tonnát meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépjármű Magyarország területén árutovábbítási közösségi engedéllyel közlekedhet.

A más tagállam hatósági engedélyével és jelzésével ellátott autóbusz Magyarország területén személyszállítás esetén személyszállítási közösségi engedéllyel vagy igazolvánnyal közlekedhet.

5. Járművek összeépítése

A jármű összeépítése esetén a közlekedési hatóság igazgatási szolgáltatási díj ellenében, kérelemre összeépítési engedélyt ad ki. Az összeépítési engedély abban az esetben adható ki, ha a létrehozni kívánt jármű megfelel az egyedi forgalomba helyezés engedélyezésére vonatkozó feltételeknek.

6. Közúti járművek egyedi forgalomba helyezése és honosítása

A jármű egyedi behozatala esetén igazgatási szolgáltatási díj ellenében, kérelemre a közlekedési hatóság hat hónapig érvényes egyedi forgalomba helyezési engedélyt ad ki. Az egyedi forgalomba helyezési engedély kiadásakor ellenőrizni kell, hogy a jármű megfelel-e műszaki feltételeknek. Járműsorozat forgalomba helyezésének engedélyezésére irányuló kérelemre a közlekedési hatóság sorozat forgalomba helyezési engedélyt ad ki.

Az Európai Közösségek tagállamának illetékes hatósága által valamely járműtípusra kiadott „EK típusjóváhagyó okmány” alapján a közlekedési hatóság a gyártó, illetőleg a forgalmazó kérelmére – típusvizsgálat nélkül – típusbizonyítványt ad ki.

Közösségi járműre az egyedi forgalomba helyezési engedélyt a vonatkozó feltételek ellenőrzése nélkül, a jármű forgalomban tartására vonatkozóan a származási országban megszerzett jogosultság igazolása mellett, jármű-honosítási eljárásban kell kiadni.

7. Jármű átalakítása

A már forgalomba helyezett gépjármű, mezőgazdasági vontató és ezek pótkocsija átalakításához szükséges előzetes engedélyt a közlekedési hatóságtól kell a jármű tulajdonosának kérnie.

8. Vizsgáló állomás

A vizsgáló állomás engedélyezése iránti kérelmet a közlekedési hatóság bírálja el, a kérelemben megjelölt valamennyi telephelyén megtartott helyszíni szemle után. A megfelelt vizsgáló állomással a közúti közlekedésről szóló törvény alapján a hatóság hatósági szerződést köt, melyben a hatóság engedélyezi a vizsgáló állomáskénti működést.

Vizsgáló állomási tevékenységet az a vállalkozás végezhet, amely a kérelmében meghatározott időtartamban és járműkategóriára (járműtípusra) vonatkozóan folyamatosan végez közlekedésbiztonsági és környezetvédelmi diagnosztikai átvizsgálást, az időszakos vizsgálatok elvégzéséhez a jogszabályban előírt feltételeket biztosítja, és a közlekedési hatóság nyilvántartásában szereplő vizsgabiztost alkalmaz a teljes vizsgáztatási időszakban.

9. Előzetes eredetiségvizsgálat

Az előzetes eredetiségvizsgálatot a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala közreműködő igénybevételével végzi *(az eljárásra vonatkozó részletes szabályokat lásd. az okmányirodai igazgatáshoz kapcsolódó ügyfélszolgálati feladatok c. tanegységben)* **Közreműködők a közlekedési hatóság az általa működtetett, valamint az engedélyező hatóság által engedélyezett, a tényállás tisztázásában közreműködő tanúsító szervezetek lehetnek.**

10. Forgalomba helyezés előtti vizsgálat

A gépjármű, a mezőgazdasági vontató, és ezek pótkocsija a közlekedési hatóság által végzett forgalomba helyezés előtti vizsgálat alapján helyezhető forgalomba. A forgalomba helyezés előtti vizsgálat elvégzésére irányuló kérelmet a közlekedési hatóság, vagy a közlekedési hatóság által engedélyezett gépjárműfenntartó szervezet által üzemeltetett vizsgáló állomáson lehet benyújtani. A forgalomba helyezés előtti vizsgálat keretében végzett környezetvédelmi felülvizsgálatot a környezetvédelmi felülvizsgálatról szóló jogszabályban meghatározott módon kell elvégezni. A forgalomba helyezés előtti vizsgálat elvégzését általános, sorozat, illetőleg egyedi forgalomba helyezési engedély alapján kell kérni a közlekedési hatóságtól.

A használt gépjármű és a gépjármű pótkocsija forgalomba helyezés előtti vizsgálata során külön jogszabályban előírt feltételek fennállása esetén előzetes eredetiségvizsgálatot is kell végezni.

A forgalomba helyezés előtti vizsgálat során a hatósági szerződéssel rendelkező vizsgáló állomás, tanúsító szervezetként jár el.

11. Időszakos műszaki vizsgálat

A közlekedési hatóság a gépjármű, a mezőgazdasági vontató, valamint ezek pótkocsija forgalmi engedélyének időbeli hatályát az időszakos vizsgálatot követően a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló miniszteri rendelet alapján hosszabbítja meg. Az időszakos vizsgálat keretében a környezetvédelmi felülvizsgálatot a közúti járművek környezetvédelmi felülvizsgálatának szabályairól szóló együttes miniszteri rendeletben meghatározott módon kell elvégezni.

Ha a jármű az időszakos vizsgálat követelményeinek nem felel meg, a közlekedési hatóság a forgalmi engedélyt érvényteleníti, és a rendszámtábláról az érvényesítő címkét és a plakettet eltávolítja, továbbá ezt elektronikus úton közli a Nyilvántartóval.

12. Egyéb fontosabb feladatok:

- Közúti járművek műszaki adatainak, vagy adatváltozásának igazolása, környezetvédelmi plaket pótlása.
- A jármű forgalomban való részvételének korlátozása, illetőleg külön feltételek meghatározása, ha azt a típusbizonyítványban rögzített, vagy a forgalomba helyezés előtti vizsgálat során megállapított tulajdonságok indokolják.
- A veszélyes anyagot szállító járművekre előírt "Jóváhagyási igazolás" kiadása.
- A mozgáskorlátozott személy által is vezethető segédmotoros kerékpár, motorkerékpár és személygépkocsi tekintetében, a járműnek a mozgáskorlátozott személy testi adottságaihoz alakítása érdekében történő eltérés engedélyezése.
- Közlekedési balesettel érintett jármű, biztosító által kezdeményezett vizsgálata.
- Muzeális jellegű járművek minősítését végző Muzeális Minősítő Bizottság munkájában részvétel.
- A Magyar Köztársaság tekintetében a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 561/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben, valamint a 3821/85/EGK rendeletben meghatározott digitális tachográfkártyák (a gépjárművezetői kártya, az ellenőri kártya, a műhelykártya és az üzembentartói kártya) kiadása, cseréje, pótlása, visszavonása.

5.2.2 Hatósági ellenőrzési feladatok

A járművek műszaki, közlekedésbiztonsági és környezetvédelmi állapotát, valamint a közúti forgalomban való részvételükhöz kapcsolódó előírások megtartását a közlekedési hatóság a közúti forgalomban közúti ellenőrzés keretében ellenőrzi. A közúti ellenőrzés

során a közlekedési hatóság szemrevételezéssel és a rendelkezésére álló vizsgáló eszközökkel az alábbi ellenőrzéseket hajtja végre:

- **műszaki ellenőrzés** (a jármű és a jármű kötelező tartozékai közlekedésbiztonsági és környezetvédelmi megfelelése)
- **AETR ellenőrzés** (a járművezetőre, illetve a jármű személyzetére, a vezetési és pihenőidőkre)
- **tevékenység ellenőrzés** (a közúti közlekedési szolgáltatási tevékenység és saját-szállítás áruszállítás, illetve személyszállítás végzésére)
- **ADR ellenőrzés** (a veszélyes áru szállításához előírt különleges feltételekre)
- **nemzetközi ellenőrzés** (a nemzetközi forgalomban közlekedő jármű közlekedésének külön feltételeire)
- **rakomány biztonsági ellenőrzés** (a szállítmány elhelyezésére és rögzítésére)
- **ellenőrző mérlegelés** (a járműre előírt tömeg- és mérethatárok betartására)

Ezen ellenőrzési módok különállóan és összevontan is végezhetők.

1. Műszaki ellenőrzés

2. Vezetési és pihenőidők ellenőrzése

3. Veszélyes áru szállításának ellenőrzése

4. A közúti közlekedési szolgáltatási tevékenység ellenőrzése

5. Úthasználati díj fizetésének ellenőrzése, és pótdíj kiszabása

5.3 A Nemzeti Közlekedési Hatóság egyéb hatósági ellenőrzési tevékenysége

5.3.1.1 Ütügyi *hatósági* feladatok

A közúti közlekedési infrastruktúra tekintetében az utak, hidak, alagutak, vasúti átjárók építésének forgalomba helyezésének és megszüntetésének engedélyezése közlekedési hatósági feladat, de az igen jelentős mennyiségű ügyre tekintettel a Nemzeti Közlekedési Hatóság hatáskörébe csak az autópályák, autóutak, 30 m-nél nagyobb szabad nyílású hidak, alagutak, vasúti átjárók és közúti határátkelők ügye tartozik. Ezen ügyekben első fokon az Ütügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal (az ország egész területére kiterjedő illetékességgel) jár el, míg a másodfokú feladatokat a Központ látja el.

Egyéb országos és helyi közutak, valamint a közforgalom elől el nem zárt magánutak tekintetében az ütügyi hatósági feladatokat első fokon az illetékes Megyei Kormányhivatal közlekedési szakigazgatási szerve, másodfokon a Központ látja el.

Budapest tekintetében a kerületi önkormányzatok tulajdonában lévő közutakkal kapcsolatban első fokon a fővárosi kormányhivatal fővárosi kerületi hivatala, másodfokon a Fővárosi Közlekedési Felügyelőség jár el.

Járdák, gyalogutak építésének engedélyezése, valamint ezek nem közlekedési célú igénybevételével kapcsolatos ügyekben első fokon az illetékes járási (fővárosi kerületi) hivatal, összeférhetlenség esetén az illetékes megyei (fővárosi) közlekedési felügyelőség által kérelemre kijelölt járási (fővárosi kerületi) hivatal, másodfokon pedig az illetékes megyei (fővárosi) közlekedési felügyelőség jár el.

5.3.1.2 Hajózási hatósági feladatok

Magyarországon hajózási hatóságként alapvetően a Nemzeti Közlekedési Hatóság jár el.

5.3.1.3 Légiközlekedési hatósági feladatok

Magyarország légiközlekedéssel kapcsolatos hatósági feladatait a Nemzeti Közlekedési Hatóság látja el. A hatósági ügyekben első fokon a Légügyi Hivatal, másodfokon a Központ jár el.

5.3.1.4 Vasúti közlekedési hatósági feladatok

Magyarországon a vasúti közlekedési hatósági feladatok ellátása a Nemzeti Közlekedési Hatóság hatáskörébe tartozik. A vasúti közlekedés biztonságával összefüggő munkakört betöltő vasúti munkavállalók első fokú időszakos, soron kívüli és záró, valamint az előzetes egészségi alkalmassági vizsgálata tekintetében azonban a Vasútegészségügyi Szolgáltató Non-profit Kiemelten Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság látja el a hatósági feladatokat.

A vasúti közlekedési hatósági ügyekben elsőfokon az Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal jár el.

5.3.2 Élethelyzet

5.3.2.1 Közúti jármű átépítése

Motoros János felvilágosítást kér, hogy a saját tulajdonát képező motorkerékpárjához oldalkocsit szeretne csatlakoztatni, kell-e valamilyen külön engedély, milyen hatósághoz kell fordulnia.

Kérdések az esettel kapcsolatban

1. A közúti jármű átépítése, megváltoztatása, mely esetekben minősül „átalakításnak”?
2. Az átalakítás engedélyköteles-e?
3. Az átalakítást mely hatóság engedélyezi, az ügyfélnek milyen teendői vannak?
4. Melyik jogszabály alkalmazása válik szükségessé?

Közúti jármű átalakítása: A forgalomba helyezett jármű olyan megváltoztatása, amely a járműre már meghatározott adat, illetőleg közlekedésbiztonsági vagy környezetvédelmi jellemző módosulását eredményezi. Nem minősül átalakításnak a gyártómű által rendszeresített oldalkocsi motorkerékpárra történő felszerelése, amennyiben a motorkerékpár oldalkocsi csatlakoztatására alkalmas.

A fentiek alapján tisztázandó, hogy az ügyfél motorkerékpárja oldalkocsi csatlakoztatására alkalmas-e, mely kérdés megválaszolására a bármely vizsgálóállomás jogosult.

Amennyiben a motorkerékpár az oldalkocsi csatlakoztatására alkalmas, úgy külön engedélyre nincs szükség. Amennyiben azonban nem, az oldalkocsi csatlakoztatásához a jármű olyan mértékű megváltoztatása válik szükségessé, mely kimeríti az „átalakítás” fogalmát, így hatósági engedélyhez kötött.

Az engedélyező hatóság a Nemzeti Közlekedési Hatóság. A jármű átalakításához szükséges előzetes engedély iránti kérelmet a tulajdonosnak kell a hatóságnál előterjeszteni csatolva a szükséges műszaki dokumentációkat. Az átalakított járművet közlekedési hatóság által üzemeltetett vizsgálóállomáson be kell mutatni, és amennyiben az átalakítás illetve az átalakított jármű a követelményeknek megfelel, a hatóság az új adatokat a nyilvántartásban és a jármű forgalmi engedélyében rögzíti.

Amennyiben engedély nélkül átalakított járművel vesznek részt a forgalomban egyfelől a rendőr a forgalmi engedélyt és a jármű hatósági jelzését a helyszínen elveszi, másrészt a közlekedési hatóság a járművet vizsgálatra rendeli.

A vonatkozó jogszabály: a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet 2.§ (2) bekezdés és 16. §.

5.3.2.2 Személy-taxi szolgáltatás végzése

Taxis Géza felvilágosítást kér, hogy taxi vállalkozásának beindításához milyen feltételeknek kell megfelelnie.

Kérdések az esettel kapcsolatban

1. Személy-taxi szolgáltatás végzéséhez a vállalkozói igazolványon kívül szükséges-e külön engedély?
2. A gépkocsivezetőnek a „B” kategóriás vezetői engedélyen kívül szükséges-e különleges engedély?
3. A taxi szolgáltatásban használt gépkocsival szemben vannak-e különleges elvárások?
4. Az esetleges kérelmekkel hová kell fordulni?
5. Melyik jogszabály alkalmazása válik szükségessé?

Személy-taxi szolgáltatás csak külön engedéllyel végezhető. Az engedélyt a közlekedési hatóság adhatja ki az ügyfél kérelmére, ha egyéni vállalkozó vagy bármilyen más gazdasági társaságként ezt kéri. Taxi-engedély annak a vállalkozásnak adható, amelynél igazolt a vállalkozó vagy a vállalkozás vezetőjének – meghatározott szempontok szerinti – „személyes megbízhatósága”, meghatározott szakismeretek eredményes elsajátítását tanúsító vizsgabizonyítvánnyal igazolható a szakmai alkalmassága, megfelelő a pénzügyi teljesítőképessége, mely kritérium szintén jogszabályban részletezett feltételeket jelent, továbbá amely olyan személygépkocsival rendelkezik, amelyet a közlekedési hatóság személytaxi-szolgáltatás végzésére alkalmasnak minősített és ezt igazolólapal tanúsítja.

A személygépkocsit hatósági vizsgálatnak kell alávetni, és a jármű csak akkor alkalmas személy-taxinak ha megfelel a jogszabályban meghatározott feltételeknek például a gyártása óta 5 naptári évnél több nem telt el, a gumibroncsainak teljes futófelületén a mintázat magassága a 3 millimétert eléri, a külső részén jobb oldalon visszapillantó tükröt szereltek fel, hátsó ablaka páramentesítővel ellátott, hátrameneti lámpával szerelték fel, üzemi fékberendezése erőrésztetővel van ellátva, stb.

A taxi szolgáltatások keretében járművet vezetni csak személytaxi vezetői igazolvánnyal szabad. Az igazolványt a taxiengedéllyel már rendelkező vállalkozás kérheti a közlekedési hatóságtól, természetesen a leendő járművezető adatainak megadásával. **A személytaxi szolgáltatói képesítés megszerzéséhez vizsgát kell tenni:**

- közlekedési, hibaelhárítási és vezetéstechnikai ismeretekből, vezetéselméletből,
- elsősegélynyújtási ismeretekből,

- vezetési gyakorlatból,
- a személytaxi tartozékainak kezeléséből,
- helyismereti jártasságból és idegenforgalmi ismeretekből,
- utasfelvételből, fuvarvállalásból.

A kérelmeket a közlekedési hatóságnál kell előterjesztetni.

A vonatkozó jogszabály: a közúti közlekedési szolgáltatásokról és a közúti járművek üzemben tartásáról szóló 89/1988. (XII. 20.) MT rendelet 5/A. §, a személytaxi-szolgáltatás végzésének egyes feltételeiről szóló 21/1992. (X. 27.) KHVM rendelet 2. §.

5.3.2.3 Forgalomba helyezés

Behozó Béla felvilágosítást kér, hogy a külföldön megvásárolt személygépkocsiját Magyarországon miként kell forgalomba helyezni, szeretné, ha a járművön mielőbb magyar rendszám lenne, érdeklődik továbbá a felmerülő költségekről.

Kérdések az esettel kapcsolatban

1. Van-e eljárásbeli különbség a gépkocsi vásárlásának helyére tekintettel?
2. Az esetleges kérelmekkel hová kell fordulni?
3. Milyen költsége van az eljárásnak?
4. Melyik jogszabály alkalmazása válik szükségessé?

Alapvetően más a helyzet aszerint, hogy a behozatal EU tagállamból, vagy „harmadik országból” történt. Amennyiben EU-tagállamból hoz be valaki személygépkocsit, azt vámmentesen, vámkezelés nélkül teheti meg. Ugyanakkor a Magyarországon először forgalomba helyezendő személygépkocsik után regisztrációs adót kell fizetni. Az adó mértéke a személygépkocsi műszaki tulajdonságaitól, a környezetvédelmi osztályba sorolásától, valamint első forgalomba állításának időpontjától függ. Az adó megállapításához ezért szükséges a közlekedési hatóság által kiállított – fenti adatokat tartalmazó – műszaki adatlap. A személygépkocsi behozatala után tehát először ezt kell beszerezni. Majd az adót megfizetni.

A jármű egyébként eredeti rendszámmal és okmányokkal átlépheti a határt, külön eljárásra nincs szükség.

A forgalomba helyezéshez az okmányirodához kell fordulni, ahol be kell mutatni a hatóság által kiállított műszaki adatlapot, a műszaki megvizsgálás eredményeként kiállított forgalomba helyezési engedélyt, az eredetiségvizsgálat eredményét, a tulajdonjogot igazoló okiratot, a regisztrációs adó megfizetésének igazolását, valamint a kötelező felelősségbiztosítás meglétének igazolását.

„Harmadik országból” behozott jármű esetén a fentiekkel ellentétben a regisztrációs adó mellett vám és áfa fizetési kötelezettség is keletkezik, továbbá a jármű származásellenőrzését is el kell végeztetni, és a járművet a vásárlás helyén ki kell vonatni a forgalomból.

A forgalomba helyezés költségei a fenti adóterhek mellett a vagyonszerzési illetékből, a rendszám tábla, a forgalmi engedély és az érvényesítő címke, valamint a törzskönyv árából tevődik össze. (Forgalmi engedély: 6000,- törzskönyv: 6000,- műszaki címke: 585,-, rendszám táblák 8500,-, vagyonszerzési illeték: teljesítménytől és a jármű korától függ, pl: 5 éves jármű 80 kW teljesítménnyel: 52000,- Ft. Nem EU-s behozatalnál származásellenőrzés: 10900,- Ft.)

A vonatkozó jogszabály: a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV.12.) KöHÉM rendelet, a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011.(XII.28.) Korm. rendelet, a közúti közlekedési igazgatási hatósági eljárások díjairól szóló 29/2004. (VI. 16.) BM rendelet, a regisztrációs adóról szóló 2003. évi CX. törvény, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.